

309/89

MUSOLINO

Ropar Kalabrije

Ko je bila krvava bitka pri kraju, niso Musolinovi ljudje smeli vojakov oropati. Ranjence pa je pustil obvezati in jim je dal jedi in pijače, rekoč, da so morali storiti edinole svojo dolžnost . . .

☞ Založil in prodaja A. Turk v Ljubljani. ☞

38989.

MUSOLINO

glasoviti italijanski ropar.

Spisal S.... K....

K. k. Studienbibliothek Laibach

Ljubljana 1909.

Založil in prodaja Anton Turk, knjigar.

Cena 70 vinarjev.

Natisnil A. Slatnar v Kamniku.

U v o d.

Ne samo med preprostim ljudstvom solnčne Italije, ampak tudi pri pesnikih in umetnikih drugih narodov so roparski glavarji osebe, ki uživajo nek poseben ugled in se cenijo s celo drugega stališča, kakor jih ceni sodišče in bi jih sploh morala soditi pravica.

Imena kakor Fra Diavolo, ali Rinaldo, Gasparone, in še mnoga druga bodo še celo med našimi potomci slovela, ker so se našli pesniki, pisatelji in skladatelji, ki so te osebe opevali in naslikali kot junake, ki so se borili proti samovolji mogočnežev in bogatinov ter krilili bedo in siromaštvo. Še celo v najnovejšem času je zanimanje, s katerim je ljudstvo sledilo dolgotrajnim sodnijskim obravnavam proti glasovitemu roparju Musolinu, pokazalo, da ima preprosto ljudstvo o roparskem glavarju v pravem pomenu besede dobro mnenje in ga nikakor ne sodi kot hudodelca.

Res je roparstvo tudi v nekaterih drugih deželah, kakor v Španiji in na Balkanu precej

razvito, toda nikjer se tako ne razcvita kakor v Italiji.

V prvi vrsti je iskati vzrok v značaju italijanskega ljudstva, ki se nagiblje k nemirnemu, nerednemu in nedelavnemu življenju. V drugi vrsti je pa premnogokrat — posebno v prejšnjih nemirnih časih nezjedinjene Italije — celo vlada podpirala roparstvo po posameznih malih državicah, ker se ga je prav izdatno posluževala v bojih z nasprotnikom. Roparstvo se je v svoji najpopolnejši obliki pojavilo tam, kjer je revščina ljudstva največja in vročekrvnost najizrazitejša — torej v spodnji Italiji in Siciliji.

Burbonska vladarska hiša ni nikdar zatajevala svoje naklonjenosti napram roparstvu in ta naklonjenost se je najlepše pokazala v boju med Ferdinandom I. in francoskim Muratom. V burbonski vojski si našel mnogo visokih in uglednih častnikov, ki so svoje bojovite zmožnosti iz začetka pokazali kot briganti, kot roparski glavarji. Skijarpa, Fra Diavolo in drugi so take priče, ki so pokazale, kako se pride na potu od roparja k ugledu in dobri službi.

Še dandanašnji žive ti „junaki“ v ljudskem spominu.

Ni torej čudo, ako so se vsled občudovanja med ljudstvom in vsled svoje takorekoč svetovne slave nekateri „gozdni vitezi“ šteli res med junake in radi kazali nekak roparski sijaj. Ši-

javone naprimer si je lastnovoljno pridejal mo-
gočni naslov „generala“; glasoviti Ninko Nanko
se je v svojih grozilnih pismih na razne bogataše
in višje osebe rad podpisoval kot „polkovnik
Jože Nikolaj Somma, imenovan Ninko Nanko“;
Pilone se je nazival „viteza in poveljnika čete
napredka“. Mnogi izmed roparskih glavarjev so
si namislili posebno obleko in si na prsi pripenjali
razne redove in križce, na podlagi česar so med
svojci uživali večji ugled.

Kdor pa si daje razne častniške naslove,
bode seveda tudi svojo četo uredil po vojaškem
uzorcu. Večina roparskih čet je bila svoječasn
mногоštevilna in je imela najizvrstnejša orožja
in tudi druge priprave za uspešno bojevanje.

Mnogoimenovani Karuzo je imel popolnoma
dobro urejeno bolnišnico za svoje ranjene ali
bolne tovariše z vsemi pripravnimi in potrebnimi
pripravami in zdravili; Ninko Nanko je imel v
nekem gozdu veliko zalogo perila in oblek ter
streljiva, da je lahko vsakega, ki je nanovo
vstopil v njegovo četo, takoj pošteno in po ena-
komernem kroju oblekel in ga oborožil; zopet
drugi roparski glavarji so sklenili z občinskimi
zastopstvi takorekoč zavezne pismene pogodbe
glede točne dobave jedil, pijač i. dr.

Pa oglejmo si naše „junake“ nekoliko na-
tančneje. Ali so imeli res količkaj dobrih lastnosti?
Ali so bili res tako velikodušni napram kmetom?

Pred več leti je izšel životopis bandita Jožeta Talariko, ki je bil svoječasno kralj vseh kalabrijskih roparjev.

Životopis je začel tako-le:

„Pravi vzor kalabrijskega roparja, katerega ni dosegel ne prej in ga ne bo presegel poznej noben drug sovrstnik — to vam je bil Jože Talariko, čeprav je umrl smrti, kakoršno bi si naj želel vsak pošten meščan. Pri njem sta se družili moč z zvijačo, smrt zasmehujoč pogum se je vezal z modro previdnostjo, najhujši srd s krotkostjo, pohlepnost in grabežljivost z radodarnostjo in surovost z veliko izobrazbo. Posvetil se je bil kemičnim študijam, dokler ni bil primoran (!) umoriti človeka. To je storil ob času, ko sta po Kalabriji postava in vlada kaj malo veljali in je vsak meščan storil dobro, ako se je sam branil, si sam iskal pravico in sam kaznoval krivico. Sovražnika umoriti je bil majhen greh, katerega je izvzemši sorodnikov vsakdo kmalu pozabil; sorodniki so seveda imeli dolžnost umorjenega maščevati, da so ali morilca ali pa katerega izmed njegovih sorodnikov ubili. Splošno spoštovani Čionca v Paternu, malem kraju blizu Kozence, je na smrtni postelji izpovedal, da je zakrivil smrt 42 ljudi. In vendar tega človeka sodnija ni nikdar zasledovala in je veljal med someščani kot brezmadežen poštenjak, ki je vžival splošno spoštovanje.“

Knjige s tako in enako vsebino so med preprostim ljudstvom južne Italije razširjene v nebroju. Toda takšen idealizem, kakršen se čita v ravnno navedenih vrsticah, je in ostane vsikdar le na papirju. Roparski „junak“ res podpira ubožne ljudi in jemlje pod svoje varstvo, toda le tam, kjer mu je za lastno korist; svojo podporo obljubi v vsakem slučaju vedno le tistemu, kateri ga plača, oziroma mu bolje plača. Glasoviti Tiburci se je dal plačati, da se je zavezal varovati to ali ono osebo, varovati to ali ono posestvo ali celo vas proti napadom katere druge roparske čete. Vsak posestnik, ki se je dal na ta način zavarovati, je vedel, da ga bo ropar veliko odločnejše varoval in branil kakor navlašč zato plačan čuvaj.

Kdor bi pisal zgodovino italijanskega roparstva, podal bi nam pravzaprav knjigo, ki bi nam pripovedovala o podrobnostih najrazličnejših hudodelstev. Gola resnica je, da so ti „junaki“ edinole najpropalejši izvržki človeške družbe, tati, roparji in morileci.

Samo nekateri odličnejši vodje se lahko izvzamejo, ker so bili bolj politični kolovodje kakor pa roparji — toda vseeno si zaslužijo le majhen del onega ugleda, katerega so si sami pridejali ali jim ga je pridejala naklonjenost političnih privržencev in preprostega ljudstva.

Ošabnost nekaterih vodij je bila tako pretirana, da so v stiskah od oblastnije zahtevali pravomočne pogodbe ali pa — kakor naprimer Musolino — zahtevali stopiti glede udaje edinole s kraljem samim v dogovor.

Neka posebnost se je že od nekdanj opazovala pri naših junakih, namreč nagnenje k pobožnosti. Toda to nagnenje se je tesno oklepalo tudi praznovernosti.

Ko so leta 1889. orožniki ustrelili roparja Dominika Bijagini, so v suknji našli tudi neko „sveto pismo.“ To „sveto pismo“ je zagotavljalo tistemu, ki ga nosi pri sebi, da ne bo umrl nasilne smrti, da ne bo prišel v zapor, da ga ne bo nihče izdal in tudi nihče proti nosilecu pričal.

Razun takih pisem so nosili pri sebi razne predmete, katerim so pripisovali čudotvorno moč, svetinjice, tiskane pobožne izreke itd.

Nagnenje k pobožnosti pa vendar ni zadrževalo roparje pred raznimi najostudnejšimi hudobijami. Med italijanskimi roparji najdemo ljudi, živinske grdobe v najhujšem pomenu besede, ki so uganjali dejanja, kakršna si tudi najdivjejša domišljija ne more misliti.

Naj jih nekaj naštejemo.

Ropar Koppa je dal svojega brata usmrtiti, ker se ni uklonil nekemu malenkostnemu povelju; Ninko Nanko je svoje jetnike najljubši

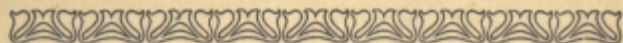
mučil tako, da jim je dal pri živem telesu odreti kožo, a že mrtva trupla je potem v divji blaznosti razsekal na kose ali jih drugače razmrevaril; Karuzo se je rad pobahal, da je nekoč mlademu možu odrezal obe ušesi in ga potem prisilil, da ju je pečeni moral pojesti; dognano je, da je Karuzo lastnoročno petindvajset kmetom z britvijo prerezal vrat.

Pa tudi nežni spol je v zgodovini laškega roparstva igral tuintam ne premalo važno ulogo. Bilo je dovolj propalih žensk, katerim je prijalo divje in neredno življenje. Ali se je v boju tudi njim kaka kroglja zarila v prsi, ni mnogo brigalo zdivjane ženske; nekatere so celo nosile možko obleko in se bojevale divje, kakor vsak možki. —

Dandanašnji so začela tudi v Italiji izginjevati roparstvu tla. Delovanje v večjih četah je skoraj popolnoma onemogočeno. Strahovlada celih čet je zdaj zelo kratkega obstanka, vojaštvo ji kmalu naredi konec.

Pomalem bodo tudi povesti, kakršna je sledeča, izginile med ljudstvom. Čitatelji naj na podlagi uvodnih črtic povest sodijo sami; pisana je v duhu, v katerem si ljudstvo pripoveduje enake povesti.

Preġanjana.

Daleč zunaj mesta Regija v Kalabriji na Laškem je stala mala hišica. Bila je videti najubožnejša v celi okolici, in tudi v mestu samem bi bil težko iskal tako revnega poslopja. Toda znotraj je bila hišica zelo snažna in lična.

V tej hišici je prebivala vdova Musolino.

Njen mož je bil v svojem času jako marljiv in skrben mož in tudi edini sin vdove je kazal, da bode očetu povsem podoben; ginljivo je bilo gledati, kako vestno je skrbel za mater, kako je voljno in brez ugovora opravljal vsako in tudi še tako težavno delo.

Njegov najnavadnejši opravke je bil ta kozjega pastirja. Res je bil star že petindvajset let, pa na Italijanskem, v strmih gorah, kjer je treba krepkega in, kakor bi rekel, skoraj pogumnega, niso možje v mladi dobi kot pastirji nič novega.

Kadar je ob lepih dnevih vabil večerni zvon k počitku, videl si lahko mater s sinom sedeti na klopi pred hišo in se pogovarjati.

Raz obrazov si jima lahko čital, da sta zadovoljna in v svoji zadovoljnosti tudi srečna.

Bilo je nekega večera, ko je ravno solnce zahajalo in s svojimi žarki obsevalo gorske vrhe. Pred hišico ni bilo takrat videti ne matere in ne sina. Huda bolezen je bila mater vrgla na bolniško posteljo in ker je bila ženica že stara in ni bila nikdar trdnega zdravja, dalo se je že v par dneh sklepati, da bode njena bolniška postelja obenem tudi smrtna postelja.

Poleg matere je tega večera sedel sin in se bridko jokal. Luč je na mizi medlo brlela in svit je obseval smrtnobledo lice ženice, ki se je pripravljala k umiranju.

„Bog te naj spremlja skozi življenje, ljubi sin!“ začne bolnica po daljšem molku govoriti s slabim glasom. „Ne joči se, dragi Jože! Čutim, da bodem kmalu stala pred božjim prestolom. Očetu v nebesih bodem lahko povedala, da si mi bil vedno ubogljiv in dober sin. Povedala mu bodem — — —“

Bolnica preneha sredi stavka. Premotilo jo je močno in divje trkanje na okno.

„Kaj pa je?“ vzklikne mladenič in skoči kvišku. „Kdo prihaja tako pozno? Ali hoče kdo k nam?“

„Odprite — za božjo voljo — odprite!“ oglasi se nekdo zunaj. „Če hočete rešiti življenje krščenega človeka, odprite!“

V prihodnjem trenutku je bil Jože že pri durih in je odmaknil težek, lesen zapah. Kako ostrmi, ko stopi skozi odprte duri prelepo dekle.

„Julija — ti?“ začudi se mladenič. „Ti si! Stopi brzo v sobo in povej mi, kaj se ti je zgodilo!“

Prime jo za roko in jo potegne za seboj v sobo. Nato stopi zopet v vežo in trdno zapre duri.

„Zasledujejo me!“ reče Julija z mučnim glasom, ko stopi mladenič v sobo. „Emilij Borgeze je za menoj! Oh, varuj me, Musolino, in ne privoli, da me dobi hudobnež v svoje uma-zane kremplje!“

„Emilij Borgeze? Ta knežji hudodelec in nasilnež? Pri nas si na varnem, Julija! Le naj pride in občutil bode, kako trde in železne pesti ima Musolino!“

Kmalu nato se sliši odzunaj hripav glas:

„Haló, kozji pastir — odpri! Daj mi dekle in podarim ti dvajset lir*!“

„Hudobnež!“ zaškrtno Musolino z zobmi, a ostane miren in pogleda Julijo, ki se je bila vsedla k postelji.

Musolino in Julija sta si bila že dolgo znana. Da, še celo ljužila sta se, čeprav si še

* Lira = italijanski novc približno kronske vrednosti.

svoje ljubezni nista razodela drug drugemu. Kako pa tudi, ko sta imela tako malo upanja, da bi kdaj postala zakonski par. Oba sta bila uboga. Julija pa je bila povrh še sirota, ki ni vedela, kdo sta njen oče in mati. Na cesti jo je kot deteta pobral vinogradnik Filip Korzo in jo je vzel v svojo hišo, misleč bržčas, da bode pozneje imel ceno deklo.

„Odpri!“ zakriči zunaj znovič Emilij Borgeze in udari s pestjo po durih. „Sicer ti vlomim skozi duri!“

„Prvi, ki si upa prestopiti prag naše hiše, je otrok smrti!“ oglasi se zdaj Jože in zgrabi za puško, ki je nabasana slonela v kotu.

Tu pa se oglasi pred hišo zopern, hreščeč in tanek glas:

„Odpri vendar! Jaz zahtevam Julijo, svojo hčer! Jaz sem Filip Korzo, ki sem dozdej vzgajal dekle in ki ga zdaj prepuščam Emiliju Borgeze v službo!“

„Ali te ni sram, stari grešnik,“ odgovori Musolino, „da priznaš svojo namero? Ti prodajaš človeško dušo in kupčuješ s človeškim telesom. Bodi pripravljen, da te za tvoje početje Bog o svojem času kaznuje prav občutno!“

Po teh besedah je nastala zunaj tišina.

Kakor pa se je dalo soditi, zasledovalci niso odšli. Bržčas so se posvetovali.

„Ali je res,“ vpraša Musolino Julijo, „da te je tvoj vzgojitelj prodal, kakor bi lahko rekel?“

„Že dolgo me je Emilij Borgeze zasledoval in me nadlegoval,“ bil je odgovor, „toda jaz sem mu pri vsaki priložnosti pokazala svoje zaničevanje. Toda z mojim očetom — kakor ga moram imenovati, ker me je vzgojil — sta se kmalu pobotala. Ne vem pa, za katero svoto me je knezu prodal. Danes proti večeru je prišel knez v našo hišo in po daljšem pogovoru z očetom mi je ta zaukazal, naj sledim knezu v grad. Skočila sem skozi okno in sem pobegnila k tebi. Vedela sem, da me bodeš ti v varstvo vzel in me ne bodeš zapustil.“

Mladenič prime dekle za roko in njegov pogled ji je bil najboljše zagotovilo.

Samo nekaj časa je bilo zunaj vse mirno. Kmalu se slišijo zopet glasovi in v prihodnjem trenutku že treskajo sekire po durih.

Ker Musolino ve, da se duri ne bodo mogle dolgo zoperstavlјati divjemu navalu in je sam spoznal, da je preslab številu sovražnikov, odpre na nasprotni strani okno. Istočasno so se duri že podrle in prvi je skočil čez prag knežji sluga.

Predno pa more pohiteti v sobo, počí strel in sluga pade mrtev na tla. Toda strel ni bil počil iz Musolinove puške. Nastane silna zmešnjava. Musolino pogleda še na mater in vidi,

da je mrtva. Brž skoči za Julijo skozi okno in v splošni zmešnjavi se obema posreči neopazovano pobegniti v bližnji gozd. Ta se je razprostiral po valovitih klancih in divjih soteskah naprej v visoko gorovje.

Beguna najdeta kmalu varno zatišje, kjer skleneta prenočiti. Iz mahu in listja si naredita za silo ležišče. Pod toplim italijanskim nebom se jima ni bilo treba bati hladu.

Solnce je že jelo vzhajati, ko se Julija zbudi. Zdrami se tudi kmalu mladenič.

„Kaj naj zdaj počneva?“ je njeno prvo vprašanje.

„Za prvič morava se vrniti v mojo hišo, da se preskrbiva s hrano. Potem pa greva takoj k župniku, da naju prihodnjo nedeljo poroči.“

„Pa se ne bojiš sodnije? Si pozabil, da si včeraj knezovega slugo ustrelil?“

„Jaz bi ga naj bil?“ začudi se Musolino. „Poglej mojo puško! Ali ni nabasana? Pa vendar nisi videla, da bi bil jaz streljal?“

„Seveda nisem videla! Toda videla sem, da je sluga padel krvav na tla. Kdo bi bil to storil?“

„Jaz nisem streljal, čeprav sem bil za kaj takega pripravljen, seveda če bi bila huda sila. Imam popolnoma mirno vest. Pojdiva torej domu!“

Toda kakšna je bila Musolinova hiša!

Miza, stoli in podobe — vse je bilo polomljeno, vsa oprava potrta. Tudi materina postelja je bila vsa pomandrana, materino truplo pa je ležalo na tleh. Srd se je zajedel mladeniču v srce, dvignil je materino truplo nazaj na posteljo in pred mrličem stoje je dvignil roko, stisnil pest in se zaklel, kako se hoče maščevati.

Musolino in Julija sta zdaj začela po sobi pospravljati. Toda ni še minilo pet minut in že se slišijo zunaj trdi koraki. Ko gre Musolino gledat, vidi zunaj četo orožnikov.

„Musolino!“ reče poveljnik s strogim glasom, „v imenu postave si ujet!“

„Mene ujamete?“ začudi se mladenič, „— gospod, vi se motite! — Saj nisem zakrivil nikakega hudodelstva!“

„Obtožen si uboja, ker si ustrelil kneževskega slugo!“

„Jaz ga nisem ustrelil!“ zagovarja se jetnik. „Kakor je res Bog v nebesih — jaz nisem tega storil! Prepričajte se sami in pogledjte mojo eno-cevno puško. Strel je še od prej notri!“

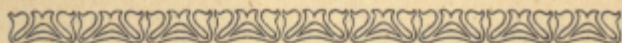
„Ni moja naloga se s teboj prepirati!“ odgovori vodja, „ljudje, primite in povežite ga. Spraviti ga moramo v preiskovalni zapor.“

Julija zakriči in skoči med orožnike in mladeniča, toda orožniki jo potisnejo na stran

in zgrabijo Musolina. Res je podrl enega na tla in po bliskovo treščil drugega ob zid s tako močjo, da je omedlel, toda od vseh strani obkoljen je kmalu ležal povezan na tleh.

Julija je sama ostala pri mrliču. Imela je edino tolažbo, da bodo sodniki pravično sodili in mladeniču verjeli, kako je popolnoma nedolžen.

Nedolžno obsojen.

Musolino pride pred porotnike. Porotna dvorana je bila do zadnjega kotička natlačeno polna. Zadeva je zanimala vsakogar in cela južna Italija je bila radovedna, kako se bo obravnava končala.

Ko se odpro duri in se jetnik privede pred sodni dvor, nastalo je živahno gibanje med občinstvom. Res — z verigami na rokah je vstopil Musolino, toda ni šel potrť in sklonjen na svoj prostor, ampak glavo je nesel pokonci in neustrašeno je vsakomur pogledal v obraz.

Celo obravnavo popisati bi bilo predolgotrajno. Kratko se da omeniti, da se je pravica na nečuven način kršila. Seveda — Musolino je bil ubog pastir, glavna priča ali takorekoč pravi tožnik pa bogat in ugleden knez. Bilo je, kakor bi se bilo vse zaklelo proti revnemu mladeniču. Še celo Musolinov zagovornik, katerega mu je bila dala sodnija, ga ni nič kaj zagovarjal. Predlagal je edino, naj obtoženca milo sodijo. Tako je zagovornik sam priznal mladeničevo krivdo.

„Moj zagovornik je podkupljen ničvrednež!“ zakričal je obtoženec. „In ničvredneži ste vsi — vi sodniki vsi! Prodan sem in pravica se v tej dvorani nečuvveno tepta z nogami! Toda le me zaprite, vkujte me v verige — a zaklinjam se tukaj, da se bom o svojem času maščeval!“

„Ven z obtožencem!“ zapove predsednik sodnega dvora, „še le pri razglasitvi obsodbe se naj pripelje zopet semkaj.“

Porotniki so zapustili dvorano in se podali v posvetovalno sobo. Po dvorani so se prižgale luči.

Ljudstvo je dobro vedelo, kakšen izid bo imela obravnava. Vsak izmed navzočih je prišel kmalu do spoznanja, da bo rajsodba krivična. In kako tudi ne?

Knez Emilij Borgeze je svojo izpovedbo storil pod prisego, prisegal je pred razpelom. V Italiji pa je takrat izpovedba moža, ki je bil visokega rodu, bila skrajno obtežilna. Tam ni takrat smel ubožec iskati pravice v sodni dvorani.

Po daljšem odmoru so se vrnili porotniki. Izpovedali so, da so spoznali mladeniča krivega umora.

Kmalu je bil tudi sodni dvor z rajsodbo gotov. Predsednik jo je razglasil:

„Jože Musolino je spoznan krivega, ker je umoril slugo kneza Emilija Borgeze; obsodi se na dosmrtno ječo. Svojo kazen bo prestal v ječi v Salernu.“

Musolino je zakričal kakor divja zverina. Ječa v Salernu je bila znana po vsej Italiji. Zvali so jo pekel. S kaznjenci se je tam ravnalo tako neusmiljeno, da je bil vsakdo izgubljen, kogar je usoda pahnila v to mučilnico. Že v par letih je jel hirati in rana smrt ga je rešila trpljenja.

Kakor divjak je stal mladenič pred sodniki. Sklenjeni roki je držal kvišku in tresel jih je, da so rožljale verige.

„Obsojen sem torej!“ je zakričal. „Nedolžen sem in vendar sem obsojen v dosmrtno ječo. Da sem nedolžen, ve ljubi Bog. A ne samo on ve, ampak to vedo tudi sodniki, to vedo porotniki in vedo tudi priče. Vsi so se združili, da me ugonobe. In katera moč je to storila? — — Moč zlata! — — Da, da — zlato Emilija Borgeze je bilo, ki je podkupilo sodnike in priče.“

Kaj ne, knez Borgeze?

Ker si videl, da Julija ljubi mene in zaničuje tebe, hočeš me za vedno odstraniti. Ti meniš, da se lahko veseliš današnje zmage. Oh, ne! Je še pravica! Ali ta ni tukaj v tej dvorani, ampak je gori nad oblaki. Povem ti, da čeprav me boste živega pokopali v salernske ječe,

da bom vendar enkrat vstal iz svojega groba in nepričakovan stopil pred vas krive sodnike in priče.

Krvno maščevanje ti prisegam tukaj pred tem razpelom, pred katerim si ti krivo prisegel. — Krvno maščevanje prisegam tudi Filipu Korzu, nečloveškemu reditelju moje Julije. Tebe pa, lažnjivi zagovornik Jernej Lonijeti, bom tudi vedel najti o pravem času!“

Zdaj šele so se orožniki zavedli in zgrabili kaznjenca. Odgnali so ga in zadnje Musolinove besede pri durih so bile:

„Nad vsakomur se bom maščeval, kdor je količkaj zakrivil mojo današnjo obsodbo. Vsakogar bom vedel najti o pravi uri!“

Duri so se zaprle za kaznjencem in le rožljanje verig je še nekaj časa odmevalo po dolgi in ozki lopi. Razšlo se je tudi ljudstvo.

Cena za Musolinovo glavo.

„5000 lir plačila! — Iz salernske ječe je na dosmrtno ječo obsojeni Jože Musolino na čudežen način pobegnil. Iz rjuhe na slamnati postelji in iz slame si je spletel močno vrv, z močjo svojih rok je izdrl močno železno pregrajo na oknu in se je potem po vrvi spustil v morje pod ječo. Od tukaj je splaval na suho.

Ker se sodi, da se je vrnil v Kalabrijo in ker je Musolino skrajno nevaren človek, ki je celo v sodni dvorani obljubil se maščevati nad vsakomur, ki je pričal zoper njega, razpisuje vlada nagrado 5000 lir za njegovo glavo.

To svoto zasluži lahko tisti, ki policiji ali pa žandarmerijskemu poveljniku naznani skrivališče imenovanega kaznjenca, tako da se ga lahko prime.

Popis kaznjenčev je:

Visoka in vitka postava, gosti in črni lasje, izrazit obraz kaže vztrajno in nenavadno odločnost, velike in črne oči, primeren nos, primerna usta in lepi zobje.

Vsem oblastnijam se zaukaže, po možnosti morilca ujeti in ga v preiskovalni zapor v Regiju oddati.

Kraljeva sodnija v Regiju.“

*

V tisoč in tisoč plakatih je bil ta razglas nabit po raznih drevesih, poslopjih in cerkvah cele Kalabrije.

Tudi pred cerkvijo v Regiju je pred plakatom stala gosta gruča ljudi. Bili so večinoma kmetje iz okolice, ki so prišli po nakupih v mesto. Med njimi je bil tudi pastir Rikardo, mlad človek.

„Rikardo,“ reče mu širokopleč kmet, „ti si bil najboljši prijatelj Musolinu, ti ga poznaš najbolje. — Kaj bi pa bilo, ako bi si zaslužil teh 5000 lir?“

Rikardo zmaje z ramami, a molči.

Nakrat ga pa potrka žandarmerijski poveljnik po rami, vzame ga nekoliko na stran od gruče in reče:

„Rikardo! — Mogoče je, da bo Musolino pri tebi izkal zavetja. Kaj boš storil v takem slučaju?“

„Jaz? — Kaj naj storim?“ odgovori pastir, „jaz bi ga ne hotel sprejeti!“

„Zelo dobro — pa ti bi bil nespameten, ako bi ga ne sprejel. To ti pove orožniški poveljnik!“

„Vi mi torej nasvetujete k sprejemu?“

„Seveda — miš najložje utopiš, ako jo imaš v varni kletki. Me li razumeš?“

„Ne razumem vas!“

„Mislim, da sem prav jasno govoril. Če pride Musolino k tebi, sprejmi ga prijazno, pokaži mu prijazen obraz in glej, da se bo čutil varnega. Potem pa pridi tako naglo kakor mogoče k meni in zaslužiš si 5000 lir!“

„Gospod poveljnik, to bi bila vendar grda izdaja!“

„In kaj je 5000 lir, deček?“ nasmeje se poveljnik in si zasuče brke. „5000 lir je za tebe sreča, za katero bi te zavidala cela soseska. Najlepše deklice bi ti padale okrog vratu, kupil bi si lahko najlepše posestvo in tako bi se ti vse svoje žive dni dobro godilo.“

Po teh besedah se poveljnik obrne in odide.

Rikardo je bled ostal na svojem mestu. Oči si je pokrtil z rokami. Bil je kakor vinjen. Nemudoma se je podal domu, a cel pot in cel dan so mu rojile poveljnikove besede po glavi. Izmučen je legel spat, toda sanjal je edino le o srebrnih lirah.

„Rikardo — Rikardo, prijatelj!“

Pastirju se je zdelo, da ga nekdo kliče. Pol v spanju skoči kvišku. V mesečini je zunaj

pred oknom stala visoka moška postava. Bil je — Musolino.

Pastirju se je zdelo, kakor bi se mu tla majala pod nogami.

„Ali si ti, Jože Musolino?“

„Jaz sem!“ odgovori Musolino; „pridem naravnost iz salernske ječe. Pobegnil sem in plaval sem več časa po morju, predno sem si upal na suho. Tukaj sem vendar varen? Kaj ne? Saj sem pri svojem prijatelju!“

„Da, da — pri svojem prijatelju si!“ pritrди Rikardo in poda Musolinu roko.

Musolino naglo izmakne roko:

„Prijatelj, na nekaj te moram opozoriti. Na mojo glavo stavi država 5000 lir in nevarno je za istega, ki me sprejme pod svojo streho. Ako misliš dobro z menoj, povej, in ostanem pri tebi. Ako se pa bojiš nevarnosti, grem dalje, a ti tega ne zamerim.“

„Ali si nisva prijatelja?“ začudi se pastir. „Ostani tukaj pri meni. Nihče te ne bo tukaj iskal!“

„Dobro! — Pa daj mi kaj jesti. Lačen sem kakor volk. Jutri ti pripovedujem, kako se mi je v ječi godilo.“

Musolino leže na klop in ko se nasiti, zaspi.

Tudi Rikardo se zopet vleže, toda ne more zaspati. Srpo gleda v temno noč in čudne misli

mu rojijo po glavi. Dolgo leži popolnoma mirno, a ne najde spanja.

Nakrat pa tiho vstane. Prijatelj spi prav trdno. Tiho odpre duri in stopi na prag. Odločen je zaslužiti si tistih 5000 lir. Res bo izdal prijatelja, toda vlada ga bo itak prej ali poznej vlovila in potem ni z lepo svoto nič.

Brž se pastir napoti v mesto k orožnikom.

Musolino pa je trdno spal. Ni se mu sanjalo o preteči nevarnosti. Skrajno utrujen je po več dneh danes prvič spal pod streho in se čutil varnega. Ne bil bi ga nihče lahko zbudil in bilo je videti, da mu bo nocojšnja noč postala usodna.

Toda čuvala ga je višja moč. Ravno nad glavo mu je ob steni visela podoba Matere božje. Žrebelj je bil rahlo zabit v steni in po dolgem času se je omajal tako, da je podoba celo rahlo visela na njem.

Nakrat potegne veter skozi duri, katerih pastir v naglici ni dovolj trdno zaprl, podoba na steni se zmaje in pade spečemu ravno na čelo. Prestrašen skoči ta kvišku in pogleda po izbici.

„Rikardo — kje si? Za vruga — kam si šel?“

Kakor nož se mu nekaj zarije v srce. Samo malo pomisli in že ve, kaj mu je storiti. Z obleke in slame v postelji naredi možicelja in ga položi

v posteljo. V temi je bilo skozi okno videti, kakor bi kdo spal na ležišču. Na steni je visela pastirjeva puška. Musolino jo vzame, pograblji v pastirjevo torbo nekaj streljiva, kruha, sira in sadja in odide. Skrije se v pečinski razpoki, ki je bila pastirjevi koči ravno nasproti.

„Mogoče, da se motim in krivo sodim prijatelja! Bom že videl!“ mrmra Musolino sam s seboj.

Ne mine mnogo časa in že se čuje peket konjskih kopit. Orožniški vodja prijezdi osebno z deset možmi pred pastirjevo kočo. Tudi pastir je na konju. Kolikor mogoče naglo obstopijo orožniki kočo. Vodja stopi k oknu in pogleda v izbo.

„Ha — v postelji leži! Rikardo — častitam ti k sreči! — 5000 lir je tvojih!“

Dva moža se nato postavita pred okno, dva pred duri, ostali pa vderejo v kočo. Rikardo se oddalji.

Ta trenutek porabi Musolino. Po bliskovo skoči na konja, zgrabi pastirja za vrat, stisne mu ga, da ne more kričati in ga potegne z nečuvveno močjo k sebi na konja.

Vse to se je godilo tako naglo in tiho, da izmed zunaj stoječih orožnikov, ki so seveda imeli vso pozornost obrnjeno na dogodke v koči, nobeden nič opazil ni. Šele ko je konj zdirjal po strmini navzdol, postali so orožniki pozorni.

Takoj so spoznali, kaj se je bilo zgodilo, a bilo je prepozno. Niti streljati ni nobeden utegnil, ker jo je Musolino ravno zavil okrog velikan-ske pečine.

Rikardo je krčevito skušal, kako bi se izvil Musolinovi pesti, pa ves napor mu je bil zastonj. Musolinova pest je bila v jezi kakor iz železa. Vedno dalje in dalje v divje gorovje je moral konj dirjati, dokler ni prišel v gosto obraščeno kotlino, skrito med strmimi pečinami.

Tukaj je Musolino obstal. Skočil je raz konja, še vedno pastirja trdno držeč.

„Ali si že dobil svojih 5000 lir, Rikardo?“ zakričal je Musolino divje, vrgel pastirja na tla in mu s kolenom pokleknil na prsi. „Kaj ne, lepo je svojega prijatelja izdati! Toda Bog me ni zapustil. Svet pa naj izve, kako se zna Musolino maščevati!“

Musolino potegne pastirju roke nazaj in mu jih trdno poveže na hrbtu.

„Usmiljenje, Musolino, usmiljenje!“ prosil in ječal je nesrečnež.

„Ali si tudi ti poznal usmiljenje, ko sem na smrt izmučen iskal zavetja pod tvojo streho? Ne — Rikardo, pečine so mehkejše, kakor je moje srce!“

Nato zgrabi Musolino pastirja, posadi ga v sedlo na konja, zveže mu noge pod konjskim trebuhom, vzame papir in napiše nanj:

„Sojen in obsojen po Jožefu Musolino kot izdajalec in nepošten prijatelj!“

List pripne Rikardu na prsi.

Obsojencu je smrtni pot lil z obraza. Tresel se je, da so mu zobje klepetali. In vendar ni vedel, kaj Musolino pravzaprav namerava.

Ob skrajnem robu kotline se je pomalem dvigala pečina, onkraj katere je bila strma, približno trideset metrov visoka stena. Na to pečino je Musolino peljal konja in ga ob robu prepada ustavil.

„Rikardo, za 5000 lir se že da skočiti čez to steno!“

„Jezus, Marija in Jožef!“ zakriči nesrečnež. „Me vendar ne boš — — bilo bi peklenško od tebe!“

„Peklenško je svojega prijatelja izdati v sili!“ zagrmí Musolino. „Hajd v pekel, Rikardo! Tolažiš se lahko z mislijo, da pridejo drugi kmalu za teboj!“

To rekši udari konja s puškinim kopitom po zadnjih nogah, da se visoko vzpne in ko ga udari še enkrat, skoči divje naprej in — v prepad.

Samo grozen krik in težak padeč sta bila slišati, potem je bilo vse mirno.

Musolino se vleže na rob prepada in pogleda doli. Vidi se samo brezobličien kup pobitih trupel. Solza mu kane iz očesa.

„Musolino, ne bodi mehak! Usmiljenja ne smeš poznati, ker ga tudi drugi ne poznajo. Kaj se boš jokal za nezvestim prijateljem!“

To rekši skoči kvišku in odide.

Truplo Rikardovo in list so našli. Vest je šla po vsi Kalabriji. Od tega časa je bilo nekaj mož v Kalabriji, ki so že pri samem imenu Musolino obledeli.

Druĝa kazen.

Strah pred Musolinom je rastel od dne do dne. Zdaj se je govorilo o drznih vlomih, zdaj o drznih napadih in zopet o roparskih ĉinih, katerih izvršitev je mejila na ĉudeže. Ni bilo vrat, ki bi bile dovolj moĉne, ni bilo okna, ki bi bilo dovolj omreženo in ni bilo psa, ki bi bil dovolj ĉujeĉ. Kamor je hotel Musolino priti, je z lahkoto prišel. Danes je bil tukaj, jutri zopet tam, in kjer so se ga najmanj nadejali, se je prikazal.

Povsod se je razgovarjalo ljudstvo o Musolinu in najbolj je o njem govorilo ubogo ljudstvo, revni kmetiĉi in koĉarji. Toda govorilo je ljudstvo dobro o roparju.

Musolino ni nikdar napadel uboŝca v revni koĉi, ubogega popotnika na cesti, ampak edino bogataše. Tem je jemal denar, kolikor je mogel, a delil je ta denar z uboŝci.

Tako je prišel nekoĉ k revnemu koĉarju v visokih gorah. Prosil je za jed. Dali so mu,

kar in kolikor so imeli, polente, sira in sadne pijače. Ko se je najedel, se je zahvalil in naglo odšel. Nikdo ga ni bil spoznal. Ko stopi gospodinja k mizi, da bi odnesla izpraznjeno posodo, najde v nji veliko pest srebrnega denarja. Takoj je vedela, kdo je bil tujec.

Sploh je Musolino povsod kazal svojo dobrodušnost.

Nekoč je napadel na cesti trgovca, ki se je bil napotil v severno Kalabrijo. Trgovec je imel mnogo zlatih in dragocenih prstanov na roki, imel je zlato uro in zlato verižico, lepo obleko in Musolino je bil že vesel bogatega plena. V mošnji je še povrh našel 12000 lir. Da je oropanec tarnal in zdihoval, ni roparja mnogo brigalo, kajti vaje je bil tega. Toda ko je mošnjo pregledal še dalje, našel je v nji papirje, iz katerih je bilo razvidno, da je trgovec ob robu kupčijskega propada in se gre s svojimi upniki pobotat.

Musolino potisne takoj ves denar nazaj v listnico in reče:

„Tebe nočem oropati, ker si nesrečnež, čeprav nosiš zlate prstane, zlato uro in verižico in lepo obleko. Ti hočeš namreč, da bi te naj upniki sodili po zunanosti. Prav imaš: svet hoče dandanašnji biti goljufan.“

Po teh besedah ropar izgine v grmovju.

Vzrok pa, da je bil Musolino danes tukaj in jutri tam, je bil, ker je iskal svojo Julijo. Bilo je, kakor bi bila izginila s te zemlje.

Na svojem potovanju po Kalabriji začel je spoznavati razne tovariše in zaveznike, jel jih zbirati in ni trajalo dolgo, imel je že močno četo zbrano okrog sebe. Vsi oni, ki so se bili kdaj sprli s pravico in so imeli vzrok skrivati se pred javnim svetom, prihajali so k Musolinu in se priklepali njegovi četi.

Vendar pa Musolino ni z odprtimi rokami sprejel vsakogar, ki je stopil pred njega in ga prosil za sprejem v četo. Ne — Musolino je svoje ljudi izbiral in se ni hotel družiti z navadnimi tatovi in klativitezi.

Ker si je izmed svoje čete izbral nekaj najboljših za svoje osebne prijatelje, ki so mu bili udani z dušo in telesom, imel je svojo četo popolnoma v oblasti. Celo v ulice največjih mest si je z njo upal.

Nekoč izve Musolino, da živi v Palermu bogat mož, ki je imel mnogo ladij. Te ladje je pošiljal v ledena severna morja na ribji lov, posebno na lov na velikanske kite, živali, ki postanejo do 20 in še več metrov dolge. Govorilo se je, da se mornarjem na teh ladjah godi silno hudo. Obljubil je vsakemu imenitno plačilo. Čeprav pa se je govorilo o slabem življenju

na teh ladjah, vendar je dobil mož vedno dovolj mornarjev. In kako?

V južni Italiji je beda v popolni meri doma. Premnogokrat nastane lakota in v takih časih se dobe delavske moči za vsako ceno. Obljubljeno dobro plačilo je tem bolj vleklo. Da se marsikateri ni vrnil, ker je našel smrt na morju, ni bogatina mnogo brigalo. In če kateri drugič ni hotel več na morje, našli so se takoj drugi.

Nekoč sreča Musolino revno oblečeno ženo, ki je bridko jokala. Vpraša jo, kaj ji je. Žena odgovori, da se ji godi v zadnjem času zelo slabo. Sama je slabotna in ne more si dovolj prislužiti. Imela je štiri sinove, toda vsi so storili smrt na morju, a posestnik ladij ji noče dati plačila, katerega so si sinovi zaslužili.

Musolino da ženi lepo darilo, na tihem pa sklene bogatega oderuha kaznovati. Četa je takrat štela ravno sedemnajst mož. Brž obleče Musolino svoje moštvo v kmečko obleko in se napoti z njimi v Palermo. Nastavi jih v bližini bogatinove hiše, ki je bila prava palača. Možje so bili videti, kakor bi bili brez dela. Bili so bolj slabo oblečeni, edino Musolino se je po kakovosti obleke nekoliko ločil od njih.

Ne traja dolgo in že se približa Musolinu imeniten gospod. Vpraša ga, kaj dela v Palermu.

„Nimamo nikakega dela!“ odgovori Musolino. „Z vsakim delom bi bili zadovoljni, da bi ga le dobili. Ali nam morda vi morete odkazati kak opravek?“

„Mogoče, mogoče!“ reče gospod in si gladi nekoliko osivelo brado. „Seveda — ako bi ti in tvoji tovariši kaj razumeli o mornarstvu.“

„Tega res ne razumemo — pa priučili bi si mornarstvo prav hitro. Kdo ste?“

„Jaz?“ reče gospod. „Jaz sem posredovalec za gospoda Civija, posestnika ladij. Gotovo ste to ime slišali že večkrat. Civijo je eden najuglednejših mož našega mesta. To-le je njegova hiša. Kaj ne — cela palača!“

„Res je cela palača in kaže, da mora biti Civijo silno bogat mož,“ meni Musolino. „Pre-skrbite nam kakšno delo, gospod! Lačni smo in radi bi si kaj zaslužili!“

Gospod se vrne v palačo in se v četrť ure že zopet vrne.

„Gospod Civijo vas pričakuje. Ali imate pravico v imenu vaših tovarišev govoriti?“

„Tovariši so moji najboljši prijatelji, ki mi vse zaupajo. Kar storim jaz, to storijo oni in so z mojim ravnanjem vedno v popolni meri zadovoljni.“

Musolino stopi ob strani prijaznega gospoda v pisarno gospoda Civija. Ta je bil ši-

rokopleč, močen mož. Imel je močnordeč obraz in se je delal prav prijaznega.

„Koliko mož vas je?“ vpraša Civijo.

„Jaz in sedemnajst tovarišev!“ odgovori Musolino.

„Kaj ste bili dozdaj?“

„Dninarji in delavci na polju.“

„Ali bi hoteli služiti na kateri izmed mojih ladij?“

„Čemu ne, da le nekaj zaslužimo in utesimo glad.“

„Dobro!“ pokima Civijo. „Delo je res včasih naporno, a pridejo tudi časi, ko bode prijetna vožnja. Plačila pa dobite povoljno. Dobro hrano, dovolj pijače in še deset lir na teden. Tako vas noben drug ne plača. Delo pa dobite lahko že takoj jutri. Moja ladja „Strela“ odrine jutri iz luke. Kapitana imam izvrstnega. Ta vas bode kmalu o vsem poučil. Sploh pa se tudi jaz peljem z vami do Hamburga in vam bom lahko šel z nasveti povsod na roke.“

„Velja!“ odgovori Musolino. „Toda zahtevam pismeno pogodbo.“

„Tudi velja!“ pritrди Civijo. „Čez pol ure pridite z vašimi tovariši. Do tedaj bo pogodba spisana.“

Drugo jutro ob štirih zjutraj je bil Musolino s svojimi tovariši že na mestu. Stopil je z njimi na ladjo in prve ure se je lepo ravnalo z njimi.

Kakor pa je suha zemlja izginila, začela sta se Civijo in kapitan obnašati celo drugače. Menila sta, da imata zdaj na planem morju ljudi celo na varnem. Psovke so jele biti temu in onemu na uho in kar ni zmogla beseda, pomagala je pest in brca z nogo. Vendar so ljudje vse voljno potrpeali, ker so jim tako velevali Musolinovi migljaji z očmi.

„Dober kup sem dobil te ljudi!“ smejal se je Civijo v kapitanovi kajuti, kjer sta sedela pri polnih čašah najboljšega vina. „Kalabreški kmetiči so prave potrpežljive ovce. Ko bi le vedeli, koliko se jih komaj vrne nazaj v domovino.“

V istem trenutku se odpro duri in Musolino vstopi.

„Ali še ne počivate?“ zakliče kapitan. „Zapovedal sem, da ima ob deveti uri biti vsak v svoji postelji. Jutri imamo naporno delo.“

„Kakor vidite, gospod,“ nasmeji se Musolino, „še ne ležim, ker bi drugače ne mogel stati pred vami.“

„Pes, kako si upaš govoriti z menoj!“ zakriči kapitan. „V kapitanovo kajuto se ne stopi tako kakor v kakšno kalabreško kočo. Počaka se, dokler jaz ne pokličem.“

„Meni pa ni bilo čakati,“ poroga se Musolino, „ker vam imam nekaj povedati v imenu mojih tovarišev, kapitan.“

„Naj mož govori, kapitan,“ ogласi se Civijo. „Kaj pa hočeš povedati?“

„Jaz in moji tovariši želimo, da odjadramo nazaj proti Kalabriji!“

„Ali si blazen!“ kriči Civijo.

„Nisem blazen, toda jaz in moji tovariši se hočemo vrniti domu.“

„Ha, ha! To ne gre!“ zakliče Civijo. „Podpisali ste veljavno pogodbo in vsakogar, ki se upira, dal bom ukleniti v verige. Seveda — tebe najprvega!“

„Tako je! Tebe najprvega!“ S temi besedami skoči kapitan kvišku in hiti k durim. Ko jih odpre, da bi zaklical povelje, naj Musolina uklenejo v verige, ostrmi. Zunaj vidi vseh sedemnajst Musolinovih tovarišev zbranih.

„Kaj naj to pomeni?“ Kapitan obledi, kajti vsak mož je bil s kakšnim orožjem ali orodjem oborožen. Že hoče zgrabiti kapitan za samokres, toda Musolino je bil urnejši. Z udarcem s pestjo ga mahoma pobije na tla.

„Ali vesta, kdo sem?“ zakliče bandit. „Musolino, kalabrijski bandit sem!“

Civijo obledi in sedi kakor omamljen v svojem stolu.

„Gospod Civijo,“ obrne se Musolino k prestrašenemu, „vem, da niste toliko vredni, toda prosti ste za 100.000 lir. Listnico sem!“

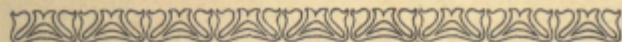
Civijo se začne zvijati in tarna, da ga hoče Musolino uničiti.

„Seveda te hočem uničiti, a ne samo na premoženju, ampak sploh. Koliko si jih pa že ti uničil? Koliko si jih že spravil v moker grob? Tovariši, zgrabite ga in tudi kapitana in na krov z njima!“

Na krovu sta oba začela prositi za življenje. Toda bilo jima je zaman. V prihodnjem trenutku sta že oba visela na najvišjem jadreniku.

Proti noči so dospeli Musolino in tovariši v palermsko luko, kjer so ladijo pritrdili in odnesli vse dragocenosti. Plen je bil silno velik. Kdo pa popiše strah po Kalabriji, ko so zjutraj našli viseča mrliča z listkom na prsih. Na listku je stalo samo ime „Musolino.“

Krvno maščevanje.

Ceprav je bil Musolino danes tukaj, jutri tam in je povsod izvršil dovolj roparskih podjetij, vendar ni pozabil na krvno maščevanje.

Krvno maščevanje je južnemu Italijanu sveto. Vkoreninjeno je v ljudskem življenju tako, da se zdaj za enkrat ne da zatreti.

Tudi Musolino je izvršil pomalem vsa krvna maščevanja. Kot prvo žrtev si je izbral orožniškega poveljnika Karla Peloto. Temu priti do živega pa ni bilo lahko. Peloto je bil po svoji naravi zelo strahopeten, posebno pa zdaj, ko se je govorilo o Musolinovih činih. Svojo hišo je imel dobro zavarovano in zastraženo. Kadar je legel spat, imel je poleg postelje celo zalogo orožja.

Vse to je Musolino dobro vedel. Vohuni so mu vse dobro izvohunili in priznal je, da bo težko prišel poveljniku do živega. Vendar ni miroval in kmalu si je osnoval načrt. Svojega dobrega prijatelja Paganija je poslal v mesto z nalogom, najeti si v najbližji bližini Pelotove hiše stanovanje in se izdati za dijaka.

Paganiju se je posrečilo dobiti stanovanje ravno nasproti poveljnikove hiše. Poveljnik je imel lepo hčer, Ludoviko, s katero se je Paganu skusil seznaniti. Nekoč jo je nagovoril na potu v cerkev. Mladi dijak je deklici dopadal, in zdaj sta se večkrat sešla. Kmalu sta bila zaljubljena drug v drugega.

„Oh, ko bi te smel kdaj obiskati!“ menil je nekega dne dijak. „Ali mi ni mogoče k tebi priti?“

„Me bodeš pa tudi vzel za ženo, kadar narediš svoje skušnje?“ vprašalo je dekle.

„Prisegam ti — kadar bom naredil vse izpite, da te vzamem za ženo!“ vzklikne dijak.

„Verjamem ti! Rada sem tvoja in še nocoj ti bom pustila duri odprte.“

„Ne še nocoj!“ ugovarja laži-dijak. „Imam še večjo pismeno nalogo izvršiti. Toda v treh dneh sem prost in takrat pridem.“

„Dobro — torej v treh dneh!“

Tako sta se dogovorila in tudi podrobnosti je dekle razkrilo dijaku. Še istega dne je Paganu poslal Musolinu poročilo, naj takoj pride v mesto, kajti vse je v dobrem tiru.

Dogovorjeno noč so bile velike duri v Pelotovo hišo odprte. Musolino in Paganu sta tiho vstopila. Prvi je šel po stopnicah do poveljnikove spalnice, drugi pa je ostal na straži.

Duri pri poveljnikovi spalnici so bile trdne in močno zaklenjene. Musolino pa ni imel časa

mного premišljati. Brž seže v žep, kjer je imel kosec dinamita, vtakne ga v ključavnico, nastavi razstrelno vrstico, stopi nazaj in prižge. V varni daljavi opazuje, kaj se bo zgodilo in se pripravlja za napad.

V prihodnjem trenutku se že razlete duri in z mogočnimi skoki stoji Musolino pred poveljnikovo posteljo. Poveljnik se je bil prestrašen zbudil in je kakor od mrtvouda zadet ležal na ležišču. Predno se je prav zavedel, je bil že v Musolinovi železni pesti.

„Večni Bog — Musolino!“ zaječal je nesrečnež.

„Da, da — Musolino! V sodni dvorani sem se bil zaklel, da se hočem maščevati. Danes izpolnim besedo!“

Komaj so bile besede izrečene, že je tičal dvorezen nož v Pelotovem srcu.

Za Musolina pa je bil že zadnji čas iz hiše pobegniti. Začelo se je žensko javkanje oglašati; dekle so bile vsled strela popolnoma zbegane in so klicale na pomoč.

Tudi Ludovika je prestrašena pribežala v pritličje. Bila je le za silo oblečena. Ko vidi tamkaj svojega ljubčka, pade mu v naročje. Pagani jo urno odnese ven iz mesta, kjer je že čakal voz.

„Po poti ti cel današnji dogodek razložim! Nič se ne boj!“ tolaži Pagani Ludoviko.

Medtem pride tudi Musolino. Kako se začudi, ko najde v vozu Ludoviko. Pagani mu v kratkih besedah vse razloži.

Musolino ne reče nič. Zamišljen sede v voz in konji zdirjajo proti planinam.

V vozu razloži Pagani svoji izvoljenki, kdo je in s čim se peča. Tudi pove Ludoviki, kdo je njun spremljevalec.

„Ker sem že toliko občevala s teboj, da so po mestu ljudje že s prstom kazali na naju, mi ne preostaja drugega, kakor iti s teboj. Me pa boš hotel imeti poleg sebe?“

„Če mi le moj glavar dovoli!“ reče Pagani.

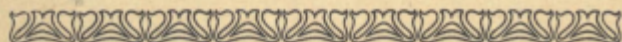
Zdaj se Musolino vzdrami iz svojih misli. Obrne se k Ludoviki in reče:

„Naše življenje včasih ni prijetno. Toda ako se ne bojiš samotarenja, si mi prav ljuba. Ženska roka se kjerbodi bolje porabi kakor moška. Vendar stavim ta pogoj: prejkoprej vaju mora duhovnik poročiti. Bom že preskrbel, da se to še te dni zgodi.“

Ludovika je zadovoljna.

Še isti večer je prvič kuhala večerjo Musolinovi četi. Kmalu se je privadila samotnega življenja v gozdu. —

Musolino izve za Julijo.

Dolgo ni mogel Musolino izvedeti, kam bi bila izginila Julija. Iskal jo je in iskal, a ni je mogel najti. Nekoč najde v gozdu nuno, ki je bila pobegnila iz nekega samostana. Po nuni izve, da je Julija zaprta v istem samostanu, iz katerega je ona pobegnila. V samostan pa jo je spravil knez Emilij Borgeze. Ta ima velik upliv na predstojnico samostana in kar knez zahteva, predstojnica gotovo stori.

Nuna je vedela pripovedovati, kako slabo se z Julijo ravna v samostanu in kako se je tudi z njo slabo ravnalo. Tudi njo je bil knez spravil v samostan, ker sta si v sorodu in je hotel bogato imetje nuninega očeta, ki je bil pred letom umrl, podedovati.

Julijo pa je dal zapreti v samostan in zapovedal slabo z njo ravnati, da bi mu morda potem raje sledila v grad.

„Kako pa vam je bilo mogoče pobegniti?“ vprašal je Musolino nuno.

„Pomagal mi je samostanski hlapec Manriko!“ odgovorila je nuna. „Ta nam bo tudi pri rešitvi Julije pomagal, ker silno črti prednico. Ako ti on preskrbi vhod v samostan, je vse v dobrem tiru!“

Še isti večer je Musolino zbral svoje ljudi in se napotil proti samostanu.

Kako bode rešil Julijo, za prvi trenutek še sam ni vedel. Moštvo je veselo korakalo naprej, Musolino pa je molče in zamišljen stopal za njim. Pot jim je kazala nuna. Z zadoščanjem je bila prepričana, da pride neusmiljeni prednici nocojšno noč za vse izvršene hudobije ura vračila.

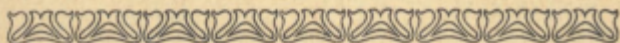
Toda pot je bila daljša, kakor je Musolino računal in ko so se od daleč že v mesečnem svitu videli samostanski zidovi, je prišel Musolino do spoznanja, da ni nocojšna noč več pripravna za napad, ker se je že začela pomalem jutranja zora kazati na nebem oboku.

Vodja je ob robu gozda ustavil svojo četo.

„Današnji dan bomo tukaj počivali, ker mi ura za napad ne sodi. Čez dan bom tudi vse potrebno ukrenil in dognal, da nam potem ide vse dobro izpod rok!“

Moštvo je bilo zadovoljno in tako se je napad preložil na drugi večer.

Samostan v plamenu.

Samostan je stal na skalnatem griču sredi gorovja popolnoma na samoti.

Že se je solnce nagibalo k zatonu.

Pred velikimi samostanskimi vrati se je ustavil star romar. Dolga brada in dolgi lasje so bili beli kakor sneg.

Prijel je za vrv ob durih in pozvonil. Prišla je vratarica odpirat. Bila je bolj postarna ženska, odurnega obraza. Popotnik jo poprosi, naj mu da — če ga že noče sprejeti v samostan — vsaj nekaj juhe, ker je vsled dolgega pota po gorovju zelo oslabel in lačen.

„Tukaj pri nas oskrbujemo edinole na duhu bolne nune,“ oglasi se vratarica osorno. „Berači in postopači ne dobijo pri nas nič!“

To rekši zaloputne duri popotniku pred nosom in zasuče znotraj težek ključ.

Starec se vsede na samostanski prag in začne bridko jokati. Nakrat pa se mu približa mlad mož, star kakih 25 let in ga nagovori:

„Kaj vam je? Čemu jočete?“

„Star sem in slab,“ odgovori starec, „in ker že dolgo potujem čez gorovje, prosil sem samostansko vratarico za nekoliko juhe. Odrekla mi jo je. Ali je to potem hiša božja? Kdo ve, kako hitro bode samostan zadela božja kletev!“

„Taki so tukaj pri nas ljudje!“ meni mladenič; bil je samostanski hlapec. „Nune nimajo niti žlice juhe za ubožca in vendar bi jo lahko dale, ker so bogate. Pri mojih stariših je vsak ubožec dobil kaj, čeprav smo bili doma revni. Toda, mož, pojdite z menoj. Delila si bodeva moj obed!“

„Pa li smem s teboj v samostan? Ali ni vhod prepovedan?“

„V samostan seveda ne smeš, pa smeš iti z menoj v moje hlapčevsko stanovanje zadi na dvorišču.“

Hlapec dvigne starca in ga pelje skozi male stranske duri na dvorišče in od tukaj v svojo majhno sobo.

„Kako ti je ime, dobri mladenič?“ vpraša starec.

„Kličejo me za Manrika!“

Kako čudno so se starcu zasvetile oči. Kmalu je stala pred njim velika skleda juhe in mesa, pa tudi s kruhom in dobrim vinom mu je hlapec radovoljno postregel. Starcu je jed dobro dišala. Med jedjo se je razgovarjal s hlapcem.

„Moj ljubi dobrotnik, jako slabega se čutim. Ali bi ne smel pri tebi ostati čez noč? Nobene nadlege bi ti ne delal. Ležal bi tam na klopi, ali če je treba tudi na tleh, samo da si nabere novih moči.“

„Postelja je dovolj široka za dva. Kako bi naj star mož, utrujen človek ležal na trdi klopi ali trdih tleh? Jutri potem tudi ložje odidete. Kar lezite na posteljo!“

„Hvala ti!“ reče starec in takoj leže. Kmalu je bilo videti, kakor bi bil trdno zaspal.

Kmalu je nastala noč. Tudi samostanski hlapec si je naredil za silo ležišče, ker ni hotel trdnospečega starca motiti.

Nakrat pa se hlapec ponoči vzbudi. Zdelo se mu je, kakor bi mu nekaj težkega ležalo na prsih. Ko se popolnoma prebudi, vidi, da je človek klečal na njegovih prsih.

Manriko skoraj ni verjel svojim očem, ko je spoznal, da kleči belobradi starec na njem, ravno ta starec, kateremu je bil prej izkazal dobroto.

„Tako mi torej plačuješ mojo gostoljubnost?“ začudi se hlapec. „Napadaš me, da bi me oropal? Varuj se, moje moči so še mlade in čile, lahko jim podležeš!“

Hlapec je umolknil. Železne roke so ga z neznano močjo zgrabile in mu roke s tako

silo pritisnile k telesu, da se Manriko še ganiti ni mogel.

„Molči — ne govori niti besede!“ zašepeče mu starec na uho. „Ne zgodi se ti nič žalega. Kar storim, storim iz previdnosti. Vedi, da nosim ponarejene lase in ponarejeno brado, torej nisem star. Jaz sem Jože Musolino, kalabreški ropar.“

Ko je hlapec slišal te besede, je strahu skoraj omedlel.

„Slišal sem, da je v vašem samostanu zaprta neka nesrečnica,“ nadaljeval je ropar. „Povej mi, ali je res?“

„Da, res je!“

„Kje pa je v samostanu zaprta?“

„Globoko pod zemljo v neki kleti!“

„Kdo ima ključ do kleti?“

„Prednica sama v svoji sobi.“

„Ali je predničina soba visoko od tal? Ali bi se dalo od zunaj priti skozi okno v sobo?“

„Pred oknom stoji velika jablan; njene veje mole celo do okna.“

„Dobro! Jaz te moram povezati, da si ne bodo jutri nune mislile, kakor bi bil ti meni na kak način pomagal. Toda svetujem ti, da ostaneš tih in miren. Niti glasu ne smem slišati od tebe, sicer je bila tvoja zadnja ura. Gotovo ti je že prišlo do ušes, da Musolino ne razume brezpotrebne šale in da je mož-beseda.“

„Bodi brez skrbi! Dovolj te poznam in. ni mi za svojo službo celo nič. Najrajši bi šel s teboj. Ali bi me vzel v svojo četo?“

„Imaš resnico?“

„Pošteno resnico — še pomagam ti nocoj!“

„Tedaj je dobro! Pojdi z menoj in pomagam mi na jablan pred predničinim oknom.“

Oba se podata na vrt. Musolino spozna takoj, da se bo dalo lahko priti z drevesa v sobo. Da bo lahko okno odprl, imel je potrebno pripravo s seboj: namreč tekoče smole, kos papirja in rezni kamen za steklo.

V par trenutkih je bil Musolino pri oknu. Steklo je namazal s smolo, na katero je pritisnil papir in kakor bi trenil je okroginokrog zarezal šipo; z rahlim pritiskom je vtisnil šipo in posamezni kosci strte šipe so obviseli na osmoljenem papirju. Skozi odprtino je odmaknil zapah in okno je bilo odprto.

Prednica še ni bila v postelji. Kakor okamenela je zrla v moža, ki je tako nenadoma stal pri nji. Predno je mogla zakričati, držal jo je ropar že za vrat in jo s pripravljeno vrvjo obesil na močan žrebelj, na katerem so viseli ključi. Prej pa ji je še rekel:

„Prišel sem, da maščujem hudobije, ki si jih za tem posvečenim zidovjem izvršila. Ti nisi bila prednica pobožnih žen, ampak navaden rabel v ženski obleki. Na povelje Emilija Bor-

geze si zaprla mojo nevesto v globoko klet. Zato te bom sodil.“

Prednice je bilo kmalu konec.

„Manriko, ali si na svojem mestu?“ zaklical je nato Musolino skozi okno. Hlapec je še stal pod drevesom. „Ali znaš posnemati sovo?“

„Znam jo!“

„Odpri male duri, ki drže na dvorišče. Posnemaj parkrat sovo in prišla bo moja četa. Pripelji jo sem.“

Ni minilo četrť ure in že so Musolinovi tovariši drug za drugim priplezali k svojemu glavarju. Vsi so se potem porazdelili po samostanu, kjer so morali skupaj sklicati vse nune. Musolino je nunam povedal, da smejo s seboj vzeti obleko, a dragocenosti ne, in da morajo potem samostan zapustiti, ker ga bode zapalil.

To vam je bilo vika in krika po dolgih samostanskih hodnikih. Kar je bilo dragocenosti, zlata in srebra, so pobrali Musolino in njegovi tovariši. Nune pa so — čeprav nerade, sredi noči morale zapustiti samostan.

Ko je bilo vse dovršeno, peljal je Manriko Musolina v klet, kjer je bila Julija zaprta.

Oh, kako je izgledala! Lice je bilo upalo, obleka slaba in raztrgana. Ko so jo privedli na sveži zrak, je skoraj omedlela.

„Vendar in vendar je Bog uslišal mojo prošnjo in me rešil zaduhle, temne in mokre

ječe!" vzkliknila je reva in padla Musolinu okrog vratu.

Četa se je zdaj pripravila za odhod. Plen je bil bogat in obilen. Vsak je imel dovolj nositi.

Predno pa so roparji odšli, zapovedal jim je Musolino, da morajo samostan na več krajih zažgati. Četa se je še enkrat razdelila po samostanu in v nekaterih trenutkih je jel plamen švigati pri oknih ven. Postajal je vedno večji in večji in začel daleč okrog svetiti. Odseval je daleč po okolici. Res so ga videli pastirji, a nobenemu se ni zdelo iti gasit. Edino radovednost jih je privabila v bližino. Saj bi pa tudi nobena človeška moč ne bila mogla pogasiti požara. Musolinovi ljudje so svoj opravek izvršili predobro.

Kmalu je ogenj uničil streho. Ž ropotom se je podrla, zidovje se je jelo majati in sesipavati. Proti jutru je bil tam, kjer je prej stal ponosni samostan, le žareč kup kamenja in tuintam je še štrlel kakšen trdnejši zid samotno v zrak.

Musolino in tovariši se kolikor mogoče naglo odpotijo. Da bi jih nihče ne mogel zasledovati, izberejo si celo drug pot in dospejo srečno v svojo domačijo, skrito med divjimi pečinami, za katero so vedeli le oni sami.

Slab zagovornik.

Zagovornik Lonijeti, ki je v sodnijski razpravi proti Musolinu bil tega zagovornik, a ni zanj popolnoma nič storil, je zadovoljno sedel pri večerji, katero mu je bila hišina postavila na mizo.

Lonijeti ni bil oženjen. Vendar pa nikakor ni bil sovražnik žensk. Toliko je vedno skrbel, da mu je gospodinjala mlada in lepa ženska. Tokrat je imel v hiši mlado, lepo -in črnooko Španjolko, katera je imela poetično ime Karmen.

Karmen je silno skrbela za Lonijetija in mu marljivo stregla, ker se je bil ta nekoč izrazil, da zna dobiti po njegovi smrti lep del premoženja. Nekaj časa sem pa je bila Karmen silno razmišljena.

Ako bi bil Lonijeti v srčnih zadevah tudi tako praktičen, kakor pri razpravljanju in obračanju kazenske postave, tedaj bi bil moral spoznati, da je Karmen zaljubljena.

In to je bilo res.

Ko se je šla nekoč izprehajati, seznanila se je z mladim možem, kateri se ji je predstavil kot delovodja neke večje tovarne v Palermu. Pripovedoval je, da si je prislužil veliko denarja in da si misli nekje v bližini sezidati novo tovarno. Beseda je dala besedo. Pomalem sta se dobro seznanila in imela sta večkrat sestanke.

Lonijeti se je bil dobro navečerjal. Pred seboj je imel kupico dobrega vina, katerega je kaj rad srkal. Naslonil se je nazaj v mehak naslonjač in jel je čitati časopise.

„Naša policija res ni nič vredna,“ zakliče, ko je nekaj časa čital časopise. „Vedno in vedno se kaj čita o Musolinu, a policija mu ne pride do živega. Ravno čitam, kako je zapalil cel samostan. Čemu li vlada ne pošlje vojakov nad njega? Kako dolgo nas bode še strašil? Jaz bi cel polk vojakov spravil na noge, bi preiskal vse kote našega kalabreškega gorovja in stavim kaj, da bi ga nekje našel. Predno bi ga pa dal obesiti, bi to zgago nekoliko trpinčil, prav tako kakor so delali v prejšnjem veku.“

„Čemu se tako razburjate!“ miri lepa Karmen razjarjenega moža. „Še mrtvoud bi vas lahko zadel.“

„Ne boj se, dekle! Prav dobro se počutim, samo tega Musolina bi rad videl na vislicah, ker nisem varen pred njim. Tudi meni je obljubil maščevanje.“ Hitro še pristavi: „Toda

mislim, da sem tukaj v našem mestu popolnoma varen. Policija je v zadnjem času mnogoštevilna.“

„Nič se preveč ne tolažite s policijo“, ugovarja Karmen, „le spomnite se orožniškega poveljnika.“

„Res je, res! Toda pozneje se je izvedelo, da je imela poveljnikova hči razmerje z nekim dijakom, ki pa je bil bržčas preoblečen ropar iz Musolinove čete. Temu je pustila ponoči duri odprte. Naša hiša se pa vedno skrbno zaklepa. — Pa pustimo te reči! Kuhano vino bi mi danes dobro prilegalo. Skuhaj mi ga brž in potem grem k počitku. Čutim se močno utrujenega.“

Ni trajalo dolgo in kuhano vino je razširjalo prijeten duh po sobi. Odvetnik si ga je natočil in ga jel slastno srkati kozarec za kozarcem. Kmalu je bil pijan. Takoj v naslonjaču je zaspal in začel smrčati.

„Zaspal je,“ zašepetala je Karmen tiho. „Hiteti moram duri odpirat, da ne bo ljubček predolgo čakal.“

Brž skoči po stopnicah dol in odpre duri. Delovodja jo je že čakal zunaj. Bil je visok mož. Oblečen je bil prav tako, kakor bi bil prišel iz tovarne, kajti imel je popolnoma delavsko obleko na sebi.

„Ali si ti, Alfredo?“ vpraša Karmen, ker je bila zunaj trda tema. „Stari spi, sama sva. Pojdi z menoj v mojo sobo.“

Delovodji ni bilo treba dvakrat reči.

„Pelji me v odvetnikovo sobo!“ reče delovodja. „Rad bi videl Lonijetija, ker sem že toliko slišal o njem. On je eden naših najimennitnejših zagovornikov.“

„To je res,“ pritrdi Karmen. „Postavo ti ima kakor v rokavu in kar je črno, bo naredil belo in kar je belo, zna narediti črno.“

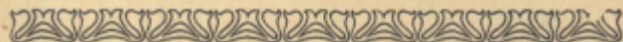
Karmen pelje delovodjo v odvetnikovo sobo. —

Drugo jutro je bilo celo mesto na nogah. Našli so namreč odvetnika mrtvega sloneti v naslonjaču. Vrat je imel z ostro britvijo prerezan. Karmen pa je na rokah in nogah povezana ležala na tleh. Na prsih je imela pripet listič:

„Dekle je nedolžno odvetnikove smrti. Jaz, Musolino, sem ga umoril, ker sem mu obljubil maščevanje!“

In zopet je šla groza po vsej Kalabriji in še dalje. Vsak je vedel, da Musolinovemu maščevanju nobeden ne uide.

Sodnijski predsednik.

Z veliko naglico je zdaj Musolino izvrševal svoja maščevanja. Velik račun je še imel z Leopoldom Kavalo, državnim pravdnikom, ki ga je bil pri obravnavi najhujše napadal.

Kavalo je bil sodnik, ki je imel največje veselje spraviti tega ali onega v zapor. Storil je pa to tem rajši, ker je upal na boljše in mastnejše službe. V svojih sodnijskih razpravah je imel srečo in sosebnost obravnava in obsojenje Musolinovo je častihlepnega moža postavilo v očeh njegovih višjih v najugodnejšo luč.

Saj tudi res! Šlo se je za imenitnega in uglednega ter bogatega kneza Emilija Borgeze, katerega je Musolino obdolžil umora na svojem lastnem služabniku. Vlada sama ne vidi rada, ako pridejo visoke glave v neugodno razmerje s kazenskimi paragrafi. Pa Musolino je bil obsojen in nedolžnost bogatega kneza se je na najboljši način izkazala. In to je dosegel Kavalo.

Hvala mu ni izostala. Po kratkem času je postal predsednik sodnijskega dvora v Palermu.

Taka čast je že prijala Kavalovi častihlepnosti; povrh pa je imela še z zlatom okovana tla. Na ugledu je mnogo zrastel, ker je imel veliko moč v svojih rokah in je bil ena najuglednejših oseb sploh daleč naokoli. Kot visok uradnik si je zdaj izbiral med najbogatejšimi nevestami v deželi. Dobil je nevesto iz bogate rodovine z ogromno doto. Kavalo je začel razkošno živeti in je metal denar pri oknu ven. Ker je bil darežljiv, našel je od dne do dne več prijateljev in privržencev. Naposled je bil izvoljen tudi še za poslanca.

Da bi izvolitev primerno obhajal, priredil je imenitno veselico. Vse najboljše družine so bile povabljene in so se tudi odzvale povabilu. Vse je bilo najboljše volje.

Tu pa se približa predsedniku sluga in mu na srebrnem krožniku da vizitnico.

„Cezar Toldesko, justični minister,“ je bilo napisano na vizitnici. Zadi pa so stale s svinčnikom napisane besede:

„Visokocenjeni gospod poslanec!

Na nadzorovalnem potovanju sem in pot me je privedla tudi v Palermo.

Ker Vas poznam kot vsestransko delavnega in neumornega uradnika, itak vem, da bo v Vašem uradu vse v najlepšem redu.

Opustim torej natančnejše pregledovanje aktov in zapisnikov in bi samo površno ogledal uradne prostore. Jutri na vse zgodaj zapustim zopet Palermo.

Pričakujem Vas v sodnijskem arhivu in Vas prosim, da se samo za nekaj minut potrudite sem. Za Vaš trud se Vam že naprej zahvaljujem!" —

Komaj je Kavalo prebral vizitnico, že se je obrnil do gostov in jim naznanil:

„Moja gospoda! Naše mesto je danes s svojo navzočnostjo počastil imeniten gost, namreč justični minister Cezar Toldesko. Samo nekaj sodnijskih aktov želi pregledati in me prosi za nekaj trenutkov k sebi. Odpotuje že jutri na vse zgodaj. Oprostite me torej za nekaj časa!"

„Justični minister! — Toldesko! — Visoka in učena glava! — Ali bi nas morebiti ne hotel nekoliko posetiti?" je šumelo po dvorani.

„Skusil bom, ako bi ga mogel le za eno uro dobiti v našo družbo!" obljubi Kavalo. „Minister je prijazna oseba in mi vabila gotovo ne odbije!"

„Imenitno bi bilo! Zanimiv večer bi bil!" šumi dalje po dvorani in življenje postane nakrat veliko živahnejše.

Kavalo se naglo poslovil, vsede se v voz in oddrda v sodnijsko poslopje.

Nekaj časa prej se je bil oglasil pri vratarju sodnijske palače fino oblečen gospod. Vrtar je bil nekoliko nevoljen, ker ga je tujec motil pri večerji.

„Če imate na sodnji kaj opraviti, pridite jutri! Danes je vendar že prepozno!“ godrnjal je ozlovoljeni vratar.

„Jutri ne morem priti, ker že zgodaj odpotujem!“ menil je tujec, „toda dajte mi samo ključe sodnijskega arhiva!“

„Ključe sodnijskega arhiva hočete! Gospod — ali ste blazni? Ali ne veste, da jih ne smem dati iz rok?“

„Smete jih dati — jaz vam dovoljujem!“

„Vi mi dovoljujete — gospod!“ nasmeji se vratar in stopi za korak nazaj; bil je uverjen, da je tujec blazen. „Ha, ha — prav prijazni in darežljivi ste z Vašim dovoljenjem, toda — jaz žvižgam nanj! Ste razumeli?“

„Tedaj vam moram že svoje ime povedati. Jaz sem justični minister Cezar Toldesko!“ Pri teh besedah tujec razgrne plašč in na prsih se mu zasveti imeniten, blesteč red.

Neuljuden vratar je skoraj padel pred ministra na tla. Ni našel besed, kako bi se opravičil, ni našel izgovora.

„Pomirite se,“ tolaži ga minister. „Imeli ste celo prav, da niste hoteli dati ključev. Bila je vaša dolžnost.“

Vratar zdaj naglo odpre arhiv, kjer se shranjujejo stara pisma in zapisniki; minister se vsede k mizi in pošlje moža z napisano vizitnico k sodnijskemu predsedniku. Nato pa začne naglo pregledovati kazenske akte novejšega časa, ki so bili po abecednem redu urejeni. Pri črki „M“ izvleče debel zavitek z napisom „Razprava Musolino.“ Brž ga začne čitati.

Minulo je dobre pol ure. Zunaj se čuje ropotanje voza. Voz postoji pred sodnijsko palačo in kmalu nato stopi v arhiv sodnijski predsednik Kavalo. Njemu justični minister ni bil osebno znan. Toda svitla zvezda na prsih mu je takoj označila osebo. Kaj takega še sam ni imel.

„Prosim za odpuščanje, gospod minister!“ zakliče Kavalo in se globoko pokloni, „predolgo sem vas pustil čakati. Toda razumeli boste, ako vam — — —“

„Razumem, razumem, gospod predsednik. Prosim, sedite sem k meni. Tukaj sem nekoliko pregledoval akte in sem po naključju našel Musolinovo razsodbo.“

„Ah, Musolinovo razsodbo!“ vzklikne Kavalo in lice se mu zasveti, misleč si, da bo slišal iz ust ministra samega dovolj pohvale. „Ah, to vam je bilo dela!“

„Meni se pa popolnoma tako dozdeva, kakor bi se bilo delalo nekoliko preveč po-

vršno. Povejte mi, na kateri podlagi je bil obsojen zloglasni Musolino?“,

„Ekscelenca — na podlagi izpovedb raznih prič!“

„Kakor se reč čita, so bile izpovedbe raznih prič polne očividnega sovraštva. Ali nimate kot bivši državni pravdnik tudi to mnenje, recimo o izpovedi Emilija Borgeze?“

„Knez Emilij Borgeze je izpovedal pod prisego!“

„Vsaka priča, ki govori pod prisego, tudi ni zaupljiva. Toda povejte mi, gospod predsednik, čemu pa niste dali besede Musolinovi ljubici? Morda bi pa bila potrdila, da je prišla kroglja, ki je usmrtila kneževega slugo, res iz Musolinove puške. Kaj ne, gospod predsednik?“

„Priči ni bilo verjeti, ker je hotela govoriti v prid Musolina in ga rešiti. Kdo bi ji verjel?“

Minister je zdaj vstal in korakal po sobi parkrat gor in dol; nato je naglo stopil k durim in zasukal dvakrat ključ; vtaknil ga je v žep.

„Prosim, gospod minister!“ začel je Kavalo ves zmeden, „čemu zapirate vrata in jemljete ključ! — Bog nebeški! — To je vendar Musolinov obraz!“

Laži-minister, ki ni bil nihče drugi nego Musolino, si je bil odvzel gosto brado. Že v prihodnjem trenutku je skočil k predsedniku, prijel ga za grlo, in ga vrgel na pisalno mizo.

„Ura maščevanja je prišla, lažnjivi in krivični sodnik!“ siknil je Musolino skozi zobe. „Hudobnež, zdaj bodeva midva sama med seboj obračunala!“

Zastonj se je predsednik trudil izgovoriti kako besedo; znana Musolinova pest mu je prehudo sedela na vratu.

„Če bi te hotel kaznovati, kakor si zaslužiš, moral bi te dolgo mučiti! Koliko duševne in telesne muke, koliko krivice si učinil tistim, ki si jih nedolžne spravil v ječo. Koliko sem že jaz radi tebe pretrpel. Ti edini si me spravil v salernske ječe. In čemu? Ker si hotel na časti rasti. Kaj je tebi človek, ki si ga poteptal na tla. Nič! Ti stopiš še celo nanj, da si potem višji. — Kavalo, zver v človeški podobi — celo kratko bom naredil s teboj. Tukaj na pisalni mizi vidiš mali žepni nožiček; dovolj je oster. Z njim ti bom na vratu odprl glavno žilo. Me razumeš? — Niti bolečine ne boš čutil, mirno boš v par minutah zaspal in šel v pekel, katerega si si pošteno zaslužil; v par minutah ti bo kri iztekla. V aktih sem videl, da si najvažnejše obtožbe proti meni podčrtal z rudečo tinto. Kaj ne, pravica hoče rudečo tinto — naj jo ima!“

Še enkrat je Kavalo skusil, kako bi ušel Musolinovi pesti, toda ves napor mu je bil

zastonj. Musolino vzame nož, nastavi ga žrtvi na vrat in naredi malo zarezo.

„Samo mala zareza — Kavalo — saj te ni nič bolelo? Kaj? Glej — se je že zgodilo!“

Kavalo res ni skoraj nič čutil. Kri mu je začela najprej teči po debelih kapljah, kmalu pa se je vlila curkoma po mizi in po tleh.

„Za vraga, človek, izpusti me vendar!“ zaječal je sodnik, ki ni čutil nikakih bolečin in ni spoznal, da ima Musolino krvavo resnico. „Jaz še moram v družbo!“

„Kmalu boš v svoji družbi, med katero sodiš — v peklu med škрати!“ roga se mu morilec. Istočasno da predsedniku prostost, ker ve, da je ta že popolnoma slab. Predsednik se vzpne kvišku.

„Kako sem slab!“ Pri teh besedah se prime Kavalo za glavo. „In kako se mi zdi prazno v glavi! Tako mrzlo! Za vraga — Musolino — kaj si storil z menoj? — Ha — hudobnež — v imenu postave te dam zapreti — ha — smejiš se — jaz sem predsednik najvišjega sodnega dvora v Palermu — in — in — —“

Začel je kakor pijan tavati okoli; komaj so ga še nesle noge.

„Kako mi je čudno!“ zašepeče še enkrat s prav slabim glasom in se prime za levo stran prsi. „Oh — to je — smrt — Musolino — morilec — jaz — —“

Slišal se je težak padec. Kavalo je ležal na tleh. Musolino se nagne črez njega in mu pogleda v obraz. Kavalo je bil že mrtev.

„Zopet nova žrtev mojega maščevanja!“ vzdihne Musolino. „To je krvno maščevanje! Zaklel sem se in moram izvršiti svoje delo. Koga pa še imam? Kdo še pride na vrsto? Hudobnež Korso, reditelj moje Julije, je še — nesramno hudobno je ravnal z njo — pasti mora! In potem — — —“

Musolinove oči so se začele žariti, kakor bi bliskalo iz njih. Ustni ste se mu tresli.

„— — ostane mi še edino eden! Emilij Borgeze! Ničvrednež vseh ničvrednežev prišel bo zadnji na vrsto. In ko bo ta ležal pred menoj tako miren, bled in mrzel kakor ta tukaj na tleh — takrat bo naloga mojega zagrešenega življenja dovršena. Takrat bo morda zame napočil čas, ko ne bom več ropar. Z Julijo se bom umaknil v oddaljen kotiček zemlje, kjer me ne bo nihče poznal. Ne bom se več potikal po gozdih in se skrival med pečinami, ampak pošteno hočem živeti. — —“

Toda čas je, da zapustim to hišo! Ha, ha! Kako sem imenitno igral svojo ulogo! Ali bi jo znal kdo drugi bolje? Nikakor ne! Vrtar se je skoraj samega strahu vsedel na tla, ko sem se mu predstavil kot justični minister. Kako sem

varal tega tukaj le pred menoj. Sama ponižnost ga je bila. — —

No, gospod predsednik najvišjega sodišča v Palermu, ali je vašega delovanja konec? Ali vas še na tem svetu čakajo višje časti? — —

Ne — ne boš več sodil na tem svetu in v aktih ne boš več črtal z rudečo tinto najvažnejše stavke. Ne boš več gromel po sodni dvorani, ampak popolnoma miren boš. Mislim si pa, da boš imel prehudo veliko opravka, ako boš hotel večnega sodnika na onem svetu prepričati, da si bil na tem svetu pravičen sodnik. — —

Skoraj bi bil na nekaj pozabil! Lističa še ni, s katerim bi svetu naznanil, kako se je Musolino zopet maščeval!“

Musolino se vsede k pisalni mizi, odtrga kos papirja in napiše nanj:

„Leopold Kavalo je padel kot žrtev mojega maščevanja. Častihlepnež je dosegel zadnje odlikovanje, ki se deli še na tem svetu. Justični minister sem bil jaz Musolino!“

Listič pripne Musolino mrtvememu na prsi. Potem pa si zopet natakne črno brado, ogrne se v plašč, odklene tiho duri in gre mirno po stopnicah navzdol. V pritličju ga je čakal vratar. Slišal ni bil nič, razun težkega padca mogoče. Pa včasih se pripeti, da pade tudi kaka težka knjiga na tla.

„Ekscelenca, gospod minister,“ prikloni se vratar globoko, „ali že zapuščajo sodnijsko palačo?“

„Da, kakor vidite!“ je kratek odgovor. „Voz me še čaka.“

„Ali naj luči ugasim? Prosim oproščenja — ali je gospod predsednik še gori?“

„Da, gospod predsednik je še gori in bo bržčas še dalje časa ostal v arhivu. Toda proti jutru znate pogledati, ako ni pri aktih zaspal; on je namreč nekoliko preveč marljiv človek.“

„Gospod predsednik se bo čutil silno srečnega, ko bo izvedel, kako so se ekscelenca pohvalno izrekli o njem. Pa tudi jaz bi — jaz bi nekaj prosil, ekscelenca!“

„Imate prošnjo na srcu?“ nasmeje se „minister“, „kaj bi pa radi? Ali niste s svojo službo zadovoljni? Ali bi bili radi prestavljeni v katero drugo mesto?“

„Tega ne — ekscelenca — toda mogoče ne bom nikdar več imel priložnosti z vami govoriti in tako mi je nasvetovala moja žena, naj bi pravi čas uporabil in vas prosil za kako odlikovanje, za kak zaslužni križec — na podlagi mojega dolgoletnega naporenega službovanja.“

„No — res ni gotovo, ali se bodeva še kdaj videla, pa — govoril bom s kraljem in gledal, kaj se da doseči. Morda pa zna biti kaj!“

Vratar se je jecljaje zahvaljeval za ministrove milostne besede: čutil je križec že na prsih. Minister se je vsedel v voz, pokimal je še enkrat vratarju prav milostno in voz je potem naglo izginil v temi.

Musolino se je takoj s prvim vlakom odpeljal in došel srečno v Regijo in odtod v gorovje, kjer se je skrival s svojo mnogoštevilno četo. — — — — —

Gostje na Kavalovi veselici so bili skrajno radovedni in razburjeni. Danes jim je bila prilika ugodna spoznati justičnega ministra. Predsednik je bil obljubil, da ga privede v družbo, kjer mora najmanj eno uro ostati.

Vsako minuto je bilo pričakovati visokega gospoda.

Družba je postala nekoliko malobesedna. Marsikateri izmed družbe je imel to in ono na srečo in začeli so kovati načrte, kako in kaj bi se dalo nocoj doseči od najvišjega uradnika v državi.

Vsak je skoraj imel kako bolečino. Tega je bolela suknja, ker ni na nji visel noben red, se ni bliščalo nikako odlikovanje; drugi je imel sitno pravdo, katere izid bi naj justični minister pospešil; tretji je imel sina, katerega bi bil rad spravil v boljšo službo, čeprav je bil dečko votloglav; četrti je zopet imel hčerko, katere mož ali ženin je že dolgo čakal na vzvi-

šanje službe in plače. Kratko in malo — vsak je našel svoje posebne želje in če že druge ne, vsaj to, da bi se lahko pozneje bahal: jaz sem imel čast govoriti z ekscelenco gospodom justičnim ministrom Cezarjem Toldeskom.

Močno razburjena je bila tudi Kavalova žena. Kaj si je vse domišljala o veliki časti, katera je doletela danes njeno hišo. In potem pa zavist pri drugih gospeh! Dolgo in dolgo se bo govorilo, kdo je obiskal Kavalovo hišo. Častna lestva, po kateri bo njen mož lahko stopal, zdela se ji je nakrat višja. Kaj, ko bi njen mož sam še kdaj postal minister! In ona bi bila ekscelenca, gospa minister! Revici se je skoraj jelo vrteti po glavi.

Toda minila je ura za uro, bila je že tretja ura zjutraj. Ne Kavala — ne ministra ni bilo.

„Minister ne pride!“ jelo se je govoriti med posamezniki. Družba je delala prevarane obraze.

„Oh, da ne pride!“ tožila je hišna gospa. „Ne bom imela časti ga sprejeti. Pisal je, da že zgodaj odide!“

„Gospoda moja!“ oglasi se star gospod, „pojdemo ekscelenco pred sodnijsko palačo pozdravit. Za vsak slučaj sem tudi pripravljen z malim nagovorom pozdraviti gospoda ministra v spremstvu dveh gospodov iz naše družbe v sodnijskem arhivu in ga povabiti, da vsaj par

četrturic prebije v naši izbrani družbi. Ali imam prav, gospoda?"

Vse je navdušeno za ta načrt.

„Imenitno, izvrstno! Takoj se napotimo pred sodnijsko palačo pozdravljat ministra!“ hrumi vse navskriž.

Kmalu je družba na ulici in se premiče proti imenovanemu poslopju. Meščani bi bili gledali podnevi ta prizor. Zdaj ob tretji uri zjutraj je seveda vse spalo. Vendar se je tuintam odprlo kako okno in je pogledala zaspana glava ven na ulico, kaj pomeni hrumeča tropa ljudi ob tem nenavadnem času. Ker pa si ni vedela tolmačiti nenavadno prikazen, se ji je glava tu kakor tam nekoliko pozibala, gledala še nekaj časa za družbo, potem pa izginila pri oknu; nevidna roka je okno zaprla in po ulici je bil zopet mir kakor prej.

Prišedši pred sodnijsko palačo je družba našla duri prav široko odprte, kajti vsled velikega veselja, da bo dobil vratar zaslužni križec, jih je pozabil zapreti. Ker mu tudi doma ni dalo miru, letel je po mestu, kje bi še našel kakšno gostilno odprto.

Nihče torej ni zastavljajal pot veseli družbi, ki se je postavila v pritličju, kakor se postavijo vojaki pri paradi. Star gospod pa, ki je bil dal prej nagib sedanjemu početju, podal se je z

dvema drugima gospodoma in gospo v prvo nadstropje, kjer je vedel, da je arhiv.

Pred durmi v arhiv se postavi odposlanštvo vesele družbe, da bi se pripravilo za nastop. Gospod prireditelj v duhu premisli vse lepe besede, katere bi znal pri svojem nagovoru rabiti, popravi si sive brke in se pripravi, da bi potrkal.

Toda vse je v arhivu tako čudno tiho. Niti glasu ni slišati, ni slišati nobenega šuma, kakor bi kdo pregledoval stara pisma — vse je tako mirno. Ali sta morda gospoda že odšla? Ali se je morda gospod minister podal takoj na kolodvor in ga je gospod predsednik spremljal? Kdo ve!

Vodja družbe potrka na duri enkrat — — dvakrat — — trikrat. Nihče se ne oglasi.

„Videti je, da sta gospoda že odšla,“ meni gospa Kavalo in po ženski radovednosti pogleda skozi ključavnico. „Čudno je, da je sobana tako razsvetljena. Ako bi bila gospoda odšla, bi vendar ne pustila vseh luči goreti. In povrh tiči ključ znotraj!

Ker ji ne da miru, pritisne za kljuko in duri se odpro. Prva stopi gospa v sobano in za njo vstopijo tudi gospodje. Na prvi mah nihče nič ne zapazi, ker gleda vsak le pred se in videč prazen prostor se nihče ne ozre na tla.

Nakrat pa se zasliši v pritličje divji krik. Vsa družba, ki je stala dozdej lepo v vrstah, prihiti preplašena v prvo nadstropje. Tukaj vidi gospo Kavalo ležati na mrtvem truplu svojega moža.

„Mrtev je, mrtev!“ kriči gospa, ki v prvi omotici ne vidi krvi. „Ali ga je mrtvoud zadel?“

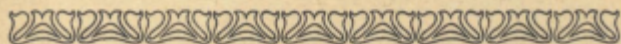
„Milostiva gospa,“ oglasi se gospod iz družbe, „mrtvoud ga ni zadel, ker leži ves v krvi. Moral ga je nekdo umoriti! Sam se vendar ni!“

Zdaj gospa zagleda kri, a zagleda tudi listič na prsih. Ker ne more sama vsled prestrašenja brati, poda ga nekemu gospodu prečitati.

„Umorjen po Musolinu na podlagi krvnega maščevanja!“ je čital gospod.

Vse je prebledelo in družba se je tiho razšla. In zopet je šla nova grozna vest po celej Italiji.

Odbit napad.

Krvno maščevanje Musolinovo kakor tudi drznost njegovih napadov sta jela prebivalstvo vznemirjati. V državni zbornici so začeli posamezni poslanci napadati vlado, češ, da nič ne stori, da bi rešila Kalabrijo nadloge.

Vlada je bila torej primorana energično poseči vmes in nekaj odločilnega storiti proti Musolinu.

Justični minister — tokrat je bil pravi — začel je resno premišljevati, kaj bi se dalo ukreniti. Mislil je in mislil, kako bi se dalo predrznemu roparju priti do živega. Iskal je dva pota, namreč ali bi se dalo Musolina uničiti z zvijačo ali s silo.

Ministru sicer ni dišalo tako delo, pa kaj je hotel. Poslanci so ga prijemali v zbornici in naposled se je moral pečati s celo navadnim, toda silno pretkanim roparjem.

Najprej se je z vso vnemo vrgel na pot zvijače. Spoznal je naposled, da bi na potu zvijače vlovil Musolina le tedaj, ako bi imel taj-

nega ovaduha. To bi moral biti človek, ki je v posredni zvezi z Musolinom. Toda kje in kako ga dobiti.

Vlada je bila svoječasnno na Musolinovo glavo razpisala nagrado 5000 lir. Razpis je bil zaman. Pozneje je vlada nagrado zvišala na 20.000 lir, a nihče se ni oglasil. Čez štiri tedne si bral po vseh laških časopisih, da da vlada 50.000 lir tistemu, ki ji spravi glasovitega roparja mrtvega ali živega v roke.

Zdaj si lahko mislimo, da je tako visoka nagrada spravila raznovrstne postopače na noge, ki so si hoteli na ta ali oni način zaslužiti bogato plačilo. 50.000 lir je svota, katera že samih obresti da toliko, da se od njih da celo dobro živeti. Za tako svoto se človek lahko poda v nevarnost.

Na ta način je dobil Musolino veliko zasledovalcev. Pa se je malo brigal. V svojih gorah in sredi svoje čete se je čutil popolnoma varnega. V Kalabriji je imel sploh vse ljudi nižjih slojev na svoji strani, največ pa je storil tudi strah pred njim. Zasledovalci so bili torej od drugod in teh se Musolinu ni bilo treba bati. Imel je pa med prebivalstvom tudi dovolj premožnih ali celo bogatih kmetov, od katerih je lahko kupil to in ono.

Justični minister pa si je skoval še drug načrt. Ako bi on le toliko mogel izvedeti, kje

približno ima Musolino svoje bivališče. Poslal bi nanj cel polk vojakov. Toda tudi za takšno početje bi bilo treba dobrega vohuna. Kje ga dobiti? Vohun bi moral biti zelo prebrisan, da bi ga Musolino ne spoznal.

Naključje je bilo ministru ugodno.

Nekoč se mu prijavi mlad mož, oblečen v kmečko obleko. Minister ga odpravi na drugega uradnika, rekoč, da tam svojo zadevo ravno tako opravi, kakor pri njem.

„Gospod — jaz morem edinole z vami govoriti, ker se zadeva tiče Musolina.“

Minister skoči s stola, kakor bi ga bil gad pičil in si z zanimanjem pogleda moža. Bil je star kakih petindvajset let in po obleki sojeno iz okolice Regija.

„Kaj pa želiš, moj sin?“ reče minister prav prijazno, hoteč se prikupiti mlademu možu in ga pripraviti zgovornejšega.

„Oprostite, gospod!“ začne mož in suče klobuk v roki, „jaz bi si rad zaslužil tistih 50.000 lir, katere je razpisala vlada za Musolina.“

„Ali si upaš zaslužiti lepo svoto? Pomisli, kdo je Musolino! Ali so ti njegove razmere znane?“

„Pišem se Manuelo Foldo“, začne mož, „in stanujem v mali vasici blizu Regija. V tej vasi ima moja mati malo hišico in tam bivamo

mati, jaz in moja sestra. Nekaj tednov že ima moja sestra ljubezensko razmerje z nekim lovcem. Ona pravi, da ga je v gozdu spoznala, ko je bil na lovu. Pravega imena ji noče povedati, a nekaj časa že vem, kdo je dotični lovec. Nihče drugi ni kakor glasoviti ropar Musolino.“

„Za vraga!“ vzklikne minister, „to bi bilo nekaj; ali pa si prepričan, da je dotičnik res Musolino?“

„Nikakor ne dvomim! V časnikih sem že večkrat čital Musolinov popis in imam tudi njegovo podobo. Podobo sem primerjal z lovcem — popolnoma sta si podobna. Povrh daje moji sestri tako lepa darila, da bi jih drugi tako dragocenih ne mogel dajati. Dal ji je že dragocen prstan, dragoceno zaponi, zlato verižico in druge dragocenosti.“

„Dobro! Verjamem ti, da je lovec sam Musolino.“

Manriko začne zdaj ministru pripovedovati, po čem sodi, da mati in sestra vesta, kdo je lovec, ki ju obiskuje:

„Kolikorkrat pride Musolino k nam, moram jaz od doma. Mati najde vsakokrat kakšno delo zame in sicer najde takšno delo, ki me dalje časa zadržuje od doma.“

„In ko si ti od doma?“ vpraša minister.

„Takrat se dobro peče, je in pije. Toda če se že dobro je in pije brez mene, mi ni mnogo

mar, samo to nočem, da bi bila moja sestra kdaj roparjeva žena.“

„Prav imaš, dečko!“ pritrди mu minister. „Da pa to zabraniš, morava gledati, kako bi dobila roparja v past. Ali si že kaj premišljeval, kako bi se dal ujeti?“

„Sem že premišljeval,“ odgovori Manriko. „Najbolje bi bilo, ako bi se pri prvi priložnosti, ko bo prišel zopet k nam, skrיל v bližini hiše in mu potem sledil ter na tak način izvohunil roparsko skrivališče.“

„Izvrstno!“ vzklikne minister, „cel polk vojakov bodem pripravil za napad.“

Ko sta se še dogovorila, kdaj in kje bodo vojaki pripravljени in je dobil Manriko malo darilo, poslovil se je od ministra.

Tri dni pozneje je bil polk vojakov skrit v gozdu na samotnem prostoru, katerega je bil prej Manriko določil ministru. Polk je vodil stotnik, ki je imel kot pomoč še štiri častnike. Stotnik je bil močan in strog človek, neustrašen mož, ki je kar koprnel in že komaj čakal, da bi naletel na Musolina in njegovo četo. Pa tudi njegovi častniki so se veselili, meneč, da zna biti prav imeniten lov. Pravili so, da zna biti lov na roparja veliko kratkočasnejši in imenitnejši, kakor je lov na srne.

Vojaki so morali dalje časa samotariti v gozdu. Stotnik in njegovi častniki so bili že

močno nevoljni, ker jim življenje in prenočevanje v gozdu in priprosta hrana niso ugajali.

Bilo je zvečer in mrak je začel objemati naravo. Nakrat pa nastane med vojaki živo. Prišel je namreč mlad mož, ki je želel govoriti s stotnikom.

„Že vem, kdo si!“ rekel je stotnik, ko je mož stal pred njim, „ti si tisti, ki bi si rad zaslužil nagrado 50.000 kron!“

„Prav imate, gospod stotnik!“ bil je odgovor.

„Pelji nas torej v roparjevo gnezdo!“ zahteval je brž stotnik. „Kje pa ima Musolino svoje ležišče?“

„Povedati vam tega ne morem, ampak peljem vas lahko tja!“

„Oho, to ni tako! Jaz si moram kot poveljnik svoje čete osnovati nek načrt, po katerem se potem lahko ravnam. Ali je Musolinovo bivališče v kakšjimi, v kakem zakotju ali na kaki pečini?“

„Pot drži tja med pečinami po ozki soteski, gospod stotnik. Na eni strani se svet potem nekoliko razširi in ta del je gosto pogozden; v tem gozdiču biva Musolino s svojimi ljudmi.“

„Kako daleč je od tukaj?“ vpraša še stotnik.

„Ni predaleč — kaki dve uri. Najbolje je, da se takoj napotimo, kajti ko pridemo na

pravo mesto, bo itak že tema in ni nam torej treba čakati."

Četa se je uvrstila in stotnik je dal svojim vojakom razna povelja in navodila, kako se imajo ravnati. Nato se je četa začela premikati naprej. Predi je jezdil stotnik na svojem konju, poleg njega pa je stopal Manriko in kazal pot.

„Kmalu pridemo v sotesko!“ pokaže Manriko na pečine, strme in visoke stene, ki so se dvigale pred vojaki. „Ako smo srečno skozi, smo takoj že v gozdu, kjer je Musolino.“

„Dobro!“ oglasi se stotnik, „treba nam je torej biti previdnim. Stopa naj se zelo tiho in vsak žvenket orožja bom kaznoval!“

Vojaštvo pride v sotesko. Bila je tako tesna, da sta mogla le po dva in dva vojaka korakati v vrsti. Raditega so prišli vojaki le pomalem naprej in cela četa je bila tako dolga, da zadnji niso več videli prvih.

Nakrat postoji Manriko pod visoko in vitko smreko, ki se je naslanjala ob skalnato steno. Že v prihodnjem trenutku začne kakor maček plezati na drevo. Bil je dober plezač in kmalu je bil med vejami.

Začuden je stotnik obstal in vprašal:

„Kaj pa uganjaš? Plezaš res kakor veve-rica, toda čemu?“

„Gospod,“ sliši se polglasno s smreke, „slišal sem nek šum. Mogoče je Musolino v

bližini in nimam želje, da bi ravno mene prvega zgrabil za vrat. Slišal sem praviti, da ti-stemu, kateri ga izda, iztrga srce iz prs in ga vrže psu. Spravil sem se torej tukaj na visočino, kjer sem bolj varen in kjer vidim dalje okrog, kakor spodaj!“

„No — in kaj vidiš?“ vpraša stotnik.

Komaj pa stotnik to izgovori, že počí strel in v glavo zadet zgrudi se poveljnik na tla. Bil je takoj mrtev.

Godba, ki se je zdaj začela, se ne da popisati. Od vseh strani so odmevali streli, ranjenci so stokali in klicali, vojaki so kričali, častniki zapovedovali zbegani trumi — a roparja ni bilo videti nobenega. Varno skriti so čepeli na visokih pečinah in mirno ter naglo streljali na vojake. Vsak strel je zadel. V splošni zmešnjavi si vojaki niso vedeli pomagati. Častniki so naposled zapovedovali, da se ima naprej hiteti: hoteli so priti iz nevarne in pogubonosne soteske.

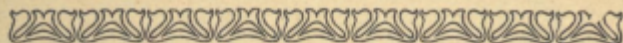
Vse je torej hitelo naprej. Toda ob koncu soteske se ni dalo več naprej. Na izbranem prostoru je bila plotu podobna, s kamenjem in drvni obsipana zapreka, za katero je morala biti precejšna množica roparjev, kajti krogle so padale izza nasipa kakor toča. Vsled preozkega prostora so vojaki prej popadali, predno so mogli nasip naskočiti. Začeli so bežati nazaj. Toda

rešila sta se samo dva. Ta dva je Musolino pustil ubežati, da sta lahko v mestu povedala, kako se roparski glavar niti celega regimenta vojakov ne boji in se jih zna ubraniti.

Ko je bila krvava bitka pri kraju, niso Musolinovi ljudje smeli vojakov oropati. Ranjence pa je pustil obvezati in jim je dal jedi in pijače, rekoč, da so morali storiti edinole svojo dolžnost.

Sam pa je potem zbral svoje ljudi in se umaknil v druge kraje. Prej pa je še poslal v mesta kmeta z naročilom, naj se mrtvi in ranjeni vojaki odstranijo.

Smrtna pobotnica.

Filip Korzo je sedel na klopi pred svojo hišo. Čitatelji se še gotovo spominjajo tega moža. Bil je krušni oče Julijin, katero je našel kot malega deteta. Kdo je bila mati izpostavljenega deteta, se ni dalo izvedeti.

Žena Filipa Korzo je deklico vzgajala dobro in z ljubeznijo; bila je deklici prava mati. Celo drugačen pa je bil mož. Bil je skrajno skop, surov in nasilen človek. Premnogokrat je že za malenkost pretepal ženo in Julijo.

Ko je bila Julija šele trinajst let stara, umrla je dobra žena. Mož se ni več oženil in Julija je morala po svojih močeh opravljati gospodinjstvo. Bila je dekla pri hiši. Hotelo je nesrečno naključje, da jo je videl knez Emilij Borgeze.

Od tega dne je začel zahajati v Korzovo hišo. Kmalu sta se oba moža razumela. Knez je ponujal deset tisoč lir, ako pusti Julijo iz službe, oziroma iz očetovske oblasti in mu jo prepusti. Bila je to najgrša kupčija, ki se sicer

sodnijsko kaznuje. Kakor pa nam je znano iz začetka te povesti, ni Julija čakala, da bi jo knez odvedel, ampak je še o pravem času pobegnila. To je bilo v tisti noči, ko je pribežala v Musolinovo hišo in jo je Emilij Borgeze zasledoval.

Ker pa je bil takrat med zasledovalci tudi Filip Korzo, obljubil je Musolino tudi temu ničvrednežu krvno maščevanje. To krvno maščevanje izvršiti je bilo zdaj najmarljivejše prizadevanje glasovitega bandita.

Toda Korzo je bil star mož, je bil silno previden in ni zaupal nikomur. Bil je v svoji hiši dobro zavarovan in ni mu nihče mogel do živega. Ne le da se je dobro zaklepal, imel na oknih močno omrežje — poleg njega je povrh bil vedno hud in močan pes, ki ni nikogar pustil v gospodarjevo bližino.

Toda Musolino se je bil zaklel, da mora dobiti Korza v roke.

Bil je lep in prijazen dan. Filip Korzo je sedel pred svojo hišo in si grel svoje stare ude. Bil je že star in nadležen. Nakrat se pripelje po cesti krasna kočija z lepimi konji. Imenitno oblečen gospod je vodil konje, poleg njega pa je sedela mlada in lepa gospa.

Gospod je bil seveda Musolino, a gospa poleg njega ni bila Julija, ampak neko kmečko dekle, katero je Musolino vtaknil v lepa in go-

sposka oblačila. Julijo bi bil Korzo seveda takoj spoznal.

Voz postoji pred Korzovo hišo. Korzo se močno začudi.

„Kaj pa želite, gospod?“ vpraša radovedno in ponižno, a ostane sedeč na klopi.

„Oprostite,“ oglasi se gospod, „ali ste vi Filip Korzo?“

„Seveda sem! S čim vam naj ustrežem?“

„Imel bi z vami govoriti. Toda pojdiva v hišo!“

„Ne — vsakega tujca ne sprejemem v svoji hiši. Dandanašnji je to prenevarno. Cezar, semkaj k meni!“

Velik pes, katerega je Korzo zval za Cezarja, se vleže poleg gospodarja, pokaže zobe in začne renčati na tujca. Pa Musolino je bil pripravljen. Brž seže v žep, izvleče zavitek, ga razvije in vrže psu kos pečenke.

„Lep pes je!“ ga pohvali gospodarju.

„Gotovo, gospod! Lep je in zvest. Močan pa tudi, da bi vsakogar raztrgal na kose, kdor bi se me dotaknil.“

Tudi mlada gospa je stopila z voza.

„Če me že ne pustite v hišo,“ nadaljuje Musolino, „se pa lahko tudi na cesti pogovoriva. Ni sicer celo na mestu, pa ker ne zaupate nikomur, mora biti tako dobro. Imam vam namreč izročiti deset tisoč lir!“

Ko Filip sliši visoko svoto, se iznenaden zgane in oči se mu začnejo svetiti. Toda že v prihodnjem trenutku mu ugasne žar v očeh in starec hladno meri tujca.

„Deset tisoč lir? — In meni? — Čemu le? Gospod, ne verjamem in ne zaupam vam!“

„Dokazal vam bom, da je vse resnično — seveda če ste vi res Filip Korzo — tisti Filip Korzo, ki je pred več leti na cesti pobral malo dete.“

„To sem bil jaz!“ zakliče Korzo. „Res sem jaz tisti, ki je otroka pobral in vzel v svojo hišo. Oh, bilo je lepo in ljubeznivo dete. Jaz in moja dobra, toda prerano umrla žena sva otroka ljubila in mu stregla, kakor bi bil najin. Po celi vasi lahko izprašujete in povsod boste izvedeli, kako dobro se je otroku godilo v moji hiši.“

Stari hudobnež je bil naenkrat silno izgovoren. Hotel je tujcu dokazati, da je vzel deklico iz zgolj usmiljenja in ne iz katerih drugih vzrokov v svojo hišo.

„Kje pa je zdaj deklica? Gotovo je že stara osemnajst let.“

„Kje je?“ vzdihne hudobnež. „Oh, gospod, z otrokom sem imel nesrečo in srce me boli, če se spomnim nanj!“

„Nesrečo? Ali je morda dekle umrlo?“

„Ali je umrlo ali ne, ne vem! Samo to vem, da se je izgubilo. Le pomislite, gospod, kako sem deklico vzgajal edinole k dobremu. Pa nekega dne sreča nekega Musolina, katerega ime vam je gotovo znano; postal je poznej ropar in je prava šiba božja za vso okolico. Da kratko povem — mlada človeka sta se zaljubila drug v drugega in dekle je pobegnilo od hiše. Kje je zdaj in kaj dela, mi ni znano. Mogoče je še pri Musolinu, mogoče pa je tudi šlo po svetu. Vsi vaščani vam pa lahko potrdijo, da sem vse storil in jo hotel spraviti na pravo pot. Vedno sem izpolnjeval in pošteno izpolnjeval vse dolžnosti kot krušni oče.“

„Vse to sem že slišal,“ pritrди gospod. „Povem vam, da sem jaz Julijin brat.“

„Kako? — Vi ste njen brat? — Kdo pa je ona?“

„Hči bogatega grofa!“

„Hči bogatega grofa? — Oh, saj sem si to že dolgo mislil. Imela je nekaj posebnega na sebi!“

„Hočem vam še povedati, kako se je zgodilo, da je prišla na cesto. Ne moj oče in ne moja mati nista tega storila, ampak ko jo je nekega dne pestunja nesla na izprehod, napadli so pestunjo cigani in odnesli otroka. Čemu so deklico uropali, ne vem, kakor tudi ne vem, čemu so jo položili pred vašo hišo. Ker pa

pravite, da ste lepo ravnali z njo, bom vam izplačal deset tisoč lir in upam, da ste zadovoljni s to svoto. Bo vam plačilo za trud, ki ste ga imeli z Julijo. Ali vam naj plačam denar tukaj na cesti, ali greva v hišo?"

„Pojdiva v hišo!“ reče Korzo. „Ni treba, da bi ljudje videli denar. Prišli bi k meni in vsak bi hotel kaj imeti. Povrh bi pa tudi še drugače ne bil popolnoma varen. Lahko bi bili Musolinovi ljudje v bližini in temu potepinu bi prav dobro ugajala lepa svota. Vzel bi mi denar in povrh še mogoče življenje.“

Korzo je pri zadnjih besedah vstal in odklenil duri. Pes je prvi skočil v vežo. Korzo je capljal ob palico uprt naprej, tujec pa je stopal za njim. V veži pa se pes obrne in začne tujca vohati. Ta mu vrže še kos pečenke, ki jo je imel v žepu. Pes je hlastno požrl meso in Korzo ni v svojem velikem veselju, da bo dobil toliko lepega denarja, opazil, kako je pes ostal v veži, legel na tla in kmalu nato poginil. Drugi kos pečenke je bil namreč zastrupljen.

Igra se je zdaj za Musolina prav lahko vršila. Mož, s katerim je imel opraviti, je bil že star in slaboten. Soba, v katero sta stopila, je bila temna. Da bi se pa od zunaj še manj kaj videlo, naredil jo je Korzo še temnejšo. Da sta videla denar prešteti, moral je torej narediti luč.

„Luč imava in tukaj je miza, na katero lahko naštejete denar. Ali bi morda radi pobotnico o izplačani svoti?“

„Seveda bi rad pobotnico!“ meni tujec. „Vsedite se k mizi in začnite pisati.“

Naglo se vsede Korzo k mizi, vzame črnilo in pero in vpraša:

„Kaj naj zapišem? Star mož sem in nisem vajejen pisanja.“

„Vam bom narekoval!“ reče tujec. „Pišite torej:

Jaz Filip Korzo potrjujem, da sem za vse svoje hudobije prejel zaslužen plačilo. Jože Musolino me je danes umoril!“

Starcu je padlo pero iz roke. Skočil je s stola.

Toda že ga je Musolino potisnil nazaj na stol, mu stisnil pero v roko in ga prisilil, da je moral napisati zgoraj navedene besede. Kaj si je tudi mogel pomagati — on slaboten starec proti močnemu Musolinu!

„Tako je dobro! Zdaj bi torej radi plačilo! Saj veste, kdo stoji pred vami. Jaz sem Musolino, mož tiste Julije, ki ste jo trpinčili in jo potem prodali knezu Borgeze!“

„Milost, milost!“ začne prositi starec.

„Ne poznam milosti! Zaslužil si smrt. Ker pa je škoda kroglje in noža, te bom obesil!“

Že v prihodnjem trenutku je visel starec na vrvi.

Musolino se je še prepričal, da je starec mrtev.

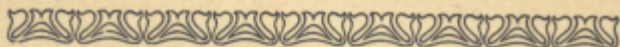
„In še enega imam! Tudi ti — Emilij Borgeze — prideš na vrsto!“

Musolino je zapustil hišo in se odpeljal.

Še le čez nekaj dni so našli truplo Filipa Korzo. Mrtvaški duh je bil neznosen.

Na mizi pa je še ležala pobotnica, s katero je Korzo lastnoročno potrdil, da je prejel po Musolinu zaslužen plačilo za vse hudobije.

Zadnja žrtev.

Emilij Borgeze je stal pred lepim kovčekom, katerega je bil ravno napolnil njegov sluga Franc, star in zvit Italijan.

„Nisi česa pozabil?“ vprašal je knez.

„Ničesar, Vaša milost!“

„Ali si vse druge reči že spravil na ladijo?“

„Vse so že na krovu.“

„Tako je prav! Danes bom torej zadnjo noč spaval na domačih tleh. Toda niti v tem hotelu nočem spati, ampak na ladiji, katera me bo prenesla na novo zemljo. Ali ne misliš, Franc, da je moja previdnost hvalevredna? Dovedeva se mi namreč, kakor bi se mi pred odpotoivanjem znalo še nekaj pripetiti.“

„Vaša milost — morate biti bolni na živcih!“ trdil je sluga, „vedni strah pred Musolinom vas vznemirja. Ko pridemo na visoko morje, bo vse bolje.“

„Da, da!“ vzdihne knez, „ko bi le že bil na prostem morju. Tamkaj sem takoj rešen vse bojazni pred krvoželjnim roparjem.“

Knez in njegov sluga sta se še dalje pogovarjala o tem in onem. Knez se je izrazil, da bo tako dolgo ostal v Ameriki, dokler Musolina vendar ujamejo in ga spravijo v trdno zidovje kake italijanske ječe.

Kmalu potem potrka nekdo na vrata. Bil je točaj, ki je prinesel knezu časnike.

Knez naglo pregleda liste. Nakrat pa udari s pestjo po mizi:

„Časnikarji so pravi vragovi! Vse izvo-hajo! Tukajle stoji črno na belem:

— Kakor smo izvedeli iz verjetnega vira, biva knez Emilij Borgeze v Genovi in sicer v hotelu „Nacional“. Knez namerava odpotovati v Zjedinjene države v Ameriki in sicer se bo že danes podal na ladijo „Roma“, da spoznava ljudi in njih življenje v novem svetu. —

Torej niti v Genovi nisem več varen!“

Knez razkačen zmečka list in ga vrže v kot.

„Vaša milost — nič se preveč ne razbur-jajte!“ prigovarja sluga knezu. „Le pomislite, da je bil ta list tiskan v Genovi, a Musolino prebiva v Kalabriji. Preden ga dobi Musolino v roke, ste, milost, že dolgo na morju.“

„Prav imaš, France!“ pritrди knez. „Toda nočem izgubiti časa. Spravi kovček takoj na krov. Tudi jaz odidem takoj in se zaprem v svojo sobico. Jutri potem sem pa varen, ker odrine ladija v jutranjem mraku.“

Knez je torej poravnal račun v hotelu in se je odpeljal z vozom v luko.

Na ladiji ga je sprejel kapitan z vso častjo, katera pristojna možu knežjega rodu.

„Gospod kapitan,“ reče knez, „ne čutim se prav zdravega in grem takoj v posteljo. Kdaj odrinemo?“

„Zjutraj ob peti uri! Voziti se znamo deset do enajst dni — kakor bo vreme.“

Knez se zahvali kapitanu za prijaznost in se poda v svojo sobo. Toda tam se ne vleže v posteljo, ampak je in pije prav dobro in si preganja čas s čitanjem knjig in časnikov. Šele ob deseti uri ponoči se poda v posteljo.

Na ladiji je bilo vse mirno. Tudi kapitan je bil že v svoji sobi in si je preganjal skrbi pri kupici težkega vina.

Nakrat potrka nekdo na duri. V kajuto stopi gospod v obleki policijskega komisarja, a za njim se prikaže še več navadnih policajev, kateri pa morajo ostati zunaj na hodniku.

„Ali ste vi kapitan te ladije?“ vpraša policijski uradnik, velik mož z rujavo brado.

„Da, sem!“ odgovori kapitan. „Ne vem pa, kaj bi imel opraviti s policijo. Vse svoje listine imam lepo v redu in jutri zjutraj se odpeljem v Ameriko.“

„Ni mi za vaše listine,“ reče komisar, „ampak prišel sem radi nekega potnika, ki je pod vašim krovom.“

„Saj vendar nimam kakega hudodelca na svoji ladiji!“ začudi se kapitan.

„Seveda ga imate — in še najhujšega! Sam Musolino biva na vaši „Romi.“

Kapitan ostrmi.

„Saj veste, gospod kapitan“, nadaljuje komisar, „da je Musolino pretkan ptič. Za njegovo glavo ne plača država zastonj 50.000 lir. Na tajnem vam lahko povem, da — če bi se Musolino našel na vaši ladiji — dobite lep del navedene svote. Musolino se vedno preoblači, da vara zasledovalce.“

Kapitanu je bilo prijetno poslušati, da bi znal dobiti lep del denarja, ki ga daje država za Musolinovo glavo. Postal je torej takoj pozoren.

„Musolino je že dolgo časa nameraval zapustiti Italijo!“ govori komisar dalje. „Po svojih vohunih smo to izvedeli. Toda ni mu šlo odrok, ker so vse meje dobro zastražene in je na vseh kolodvorih znan popis njegove osebe. Na železnico se torej ni zanesel, dobro vedoč, da bi ga tam gotovo prijeli. Skusil je torej pobegniti po morju.“

„In si je izbral mojo ladijo?“ vpraša kapitan.

„Da, vašo ladijo! Vedel je, da brze ladije vozijo iz Genove. Že na suhem bi ga bili skoraj prijeli, pa Musolino je zvrta glava in ušel nam je. V zadnjem trenutku smo izvedeli, kako se je preoblekel in pod katerim imenom potuje. Povejte mi, gospod kapitan, ali ni na vaši ladiji mož, ki se izdaja za kneza?“

„Da — prav imate!“ pritrdi kapitan. „Knez Emilij Borgeze se hoče na moji ladiji prepeljati v Ameriko in je že tukaj.“

„Dobro, da je že tukaj,“ nasmeje se komisar. „Vaš takozvani knez Emilij Borgeze ni nihče drugi, nego Musolino. Na ta način bi jo rad popihal v Ameriko. Pravi knez pa sedi doma lepo mirno v svoji palači in ljubo mu bo, ako izve, da smo na vaši ladiji v zadnjem trenutku vlovili njegovega največjega sovražnika. Mogoče se vam knez še izkaže hvaležnega in vam pošlje kako darilo.“

„Ne branil bi se darila!“ pripomni kapitan. „Toda kaj boste storili, gospod komisar? Neljubo mi je, da se mora kaj takega pripetiti ravno na moji ladiji, ker imam na njej mnogo potnikov. Glejte, gospod komisar, da ujamete razbojnika kolikor mogoče tiho.“

„To se bo zgodilo, kapitan. Pošljite katerega izmed vaših mornarjev k njemu in povabite ga v vašo kajuto. Izgovorite se lahko, da ni v njegovih listinah nekaj malenkostnega v

redu in morate še danes na vsak način z njim tozadevno govoriti.“

„Velja!“ pritrди kapitan. „Seveda bo nevoljen, da ga motimo v spanju. Ali če noče priti?“

„Priti mora na vsak način!“ zahteva komisar.

„Naj se torej vaši ljudje po ladiji poskrijejo, ker so v uniformi in bi Musolino lahko pobegnil, ako bi jih zagledal!“ meni kapitan.

Komisar da tiha povelja na hodniku stoječim policistom, ti se poskrijejo, kapitan pa pošlje mornarja h knezu z navodilom, da mora na vsak način priti k njemu.

Knez je spaval že svoje prvo spanje, ko mornar potrka na duri.

„Kdo je zunaj?“ vpraša knez siten.

„Mornar, ki mora z vami govoriti!“ sliši se odgovor.

„Kaj pa hočeš?“

„Kapitan zahteva, da morate na vsak način priti k njemu. V vaših listinah ni nekaj v redu in če se zadeva še danes ne popravi, se kapitan jutri ne more odpeljati.“

Hočeš ali nočeš — s tihimi kletvicami je moral knez iz postelje in se obleči.

Ko stopi v kapitanovo kajuto, skrtil se je bil komisar za visoko omaro.

„Čemu me kličete tako pozno!“ vznevolji se knez. „Spaval sem že in pritrdili mi boste, da nisem rad vstal.“

„Oprostite, Vaša milost!“ opravičuje se kapitan. „Moral sem storiti to, kar je zahteval ta gospod!“

Pri teh besedah stopi komisar naprej.

„Musolino — vi ste moj jetnik!“ reče strogo in nameri s samokresom na prišleca.

Knez se začudi, kmalu pa se začne glasno smejati.

„Kako me imenujete, ljubeznivi gospod komisar?“ reče knez. „Ali ne veste, da sem jaz knez Emilij Borgeze?“

„Tako se lahko imenujete!“ odgovori komisar, „a mi pri policiji poznamo vaše pravo ime! Vi ste Jože Musolino, glasoviti ropar in morilec in moja naloga je, vas ujeti in spraviti v varen zapor. Udajte se torej in stegnite roke, da vas povežem.“

„Ali ste blazni!“ čudi se knez. „Jaz se bom o vas pritožil na višjem mestu.“

„To lahko storite! Jaz dobro vem, kaj imam storiti. Musolino — roke sem!“

Knez seže v žep in potegne iz njega listnico.

„Tukaj imam listine, s katerimi lahko dokazem, da sem knez Emilij Borgeze.“

„Vaše listine nič ne dokazujejo!“ ugovarja komisar, „ker ste jih knezu Emiliju ukradli! Končajva prepir!“

Komisar nastavi malo piščalko na usta, zažvižga rahlo in takoj je kajuta polna policistov.

„Sramota je!“ divjal je knez. „To početje mora biti kaznovano. Poveljnik genoveške policije mi bo moral dati zadoščenje!“

„Saj vas itak peljem pred njega!“ reče komisar mirno in da policistom znamenje, ki kneza takoj zgrabijo in mu roke povežejo na hrbtu.

Kapitan je spremljal uradnike in zvezanega kneza do obrežja. Tukaj je čakal komisarja pokrit voz.

„Zahvaljujem se vam, gospod kapitan,“ reče komisar, „da ste me podpirali in mi olajšali nalogo. Kaj ne — vse se je mirno zgodilo, kakor ste želeli.“

Moža sta si nato še podala roke in se poslovila. Knez in komisar pa sta sedla v voz. Knezu je bil voz povolji, ker ni rad peš hodil in se tudi z voza ni videlo, da je uklenjen.

„Radi varnosti, kakor se mi zdi, bi bilo dobro, da bi vam zvezal tudi noge.“

Preden bi trenil, je imel knez že močno železje na nogah.

„Le tako naprej, le naprej!“ sikal je knez v svoji onemoglosti. „Boste že videli, kaj ste

si danes nakopali. Že zdaj si lahko mislite, da ste odpuščeni iz službe.“

„In ti, Emilij Borgeze, si lahko že zdaj misliš, da si mrlič!“ zarohni komisar na kneza, sname rujavo brado in pogleda knezu v oči.

Krik nepopisne groze se izvije knezu iz ust. Pred seboj je videl svojega smrtnega sovražnika — Musolina, preoblečenega kot policijskega komisarja.

„No, knežji lump — ali sva vendar enkrat skupaj? Črez morje si mi hotel pobegniti, v ameriških gozdih si se hotel skriti pred menoj! Zastonj! Tudi tam bi te bila znala najti moja roka. Ali veš, kaj si mi zakrivil? Ali veš? S svojo krivo prisego si naredil, da sem postal ropar in morilec! Mojo Julijo si zasledoval, ničvrednež!“

Zastonj je nesrečnež trgal in vlekel močne vezi, da bi jih pretrgal. Začel je kričati na pomoč, pa voz je premočno ropotal in strah in groza sta vzela jetniku ves glas.

„Zadnja žrtev si mojega krvnega maščenja!“ zakliče mu Musolino s strašnim glasom. „Vedi, da bom samo tvojo kri še prelil — potem si nikdar več ne omadežujen. rok s človeško krvjo. Toda tudi pri tebi si nočem rok omadeževati s krvjo, ki ni vredna, da bi tekla po moji koži. Celo navadno te hočem zadaviti.

Z lastnimi rokami hočem čutiti, kako ti bo potekala nit ničvrednega življenja!"

„Na pomoč, na pomoč!“ je še zakričal nesrečnež, a že ga je držala Musolinova roka za vrat in mu polagoma začela stiskati grlo. Široko so se odprle Emilijeve oči. Začel se je zvijati, da bi se otresel morilčeve roke, pa Musolino je bil premočen. Knez je postajal vedno mirnejši, dokler se ni popolnoma pomiril in se mrtev sklonil na sedež.

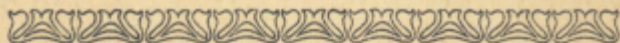
„Mrtev je!“ je rekel Musolino. „Škoda, da si tako hitro izdihnil. Desetkratno smrt si si zaslužil.“

Brž vzame Musolino iz listnice listič in ga pripne mrliču na prsi. Potem pa kakor maček odpre duri pokritega voza, skoči ven in jih zopet zapre, tako da voznik v temi nič opazil ni.

Prišedši pred policijski urad voznik postoji in čaka, da bi komisar izstopil s svojim jetnikom. Ker se pa nič ne gane, gre gledat in najde mrliča. Hitro stopi v urad in ko hite uradniki gledat, vidijo mrliča z napisom na listku:

„Emilija Borgeze, kneza in ničvredneža je Musolino umoril kot zadnjo žrtev krvnega maščevanja. Prisega je izpolnjena!“

Konec.

V zakotni krčmi v Genovi so bivali Musolino, Julija in trije najzvestejši tovariši. Musolino, ki je popolnoma izvršil krvno maščevanje, je hotel izginiti iz Italije in se podati v daljno Indijo, kjer je hotel pošteno živeti. Zapustil je vse tovariše razun treh najboljših in najzvestejših, katere je menil vzeti s seboj, da bi postali pošteni ljudje.

Toda človek obrača in Bog obrne. To je star pregovor, ki se je tudi pri Musolinu uresničil.

Zjutraj zgodaj je Musolino zapustil krčmo, da bi v luki poizvedel, kdaj bi se lahko s kakšno ladijo odpeljal v Indijo. Julija ga je prosila, naj bi se vsaj preoblekel, da bi ga kdo po zunanosti ne spoznal. Toda Musolino je bil mnenja, da tega ni treba, ker ga v Genovi itak ne more nihče spoznati. Odkorakal je torej proti ladijostaji.

Že jo je skoraj dosegel, kar sliši za seboj glas:

„Postoj, Musolino — sicer te ustrelim!“

Bil je mlad policaj, ki je služil svoj čas v Kalabriji in je glasovitega roparja spoznal na prvi mah. Musolino je vedel, da mora bežati za

življenje. Toda po nesreči je bežal proti luki. Zasledoval ga je policaj, ki ga je bil spoznal, a kmalu so se temu pridružili še drugi tovariši in ljudje. Musolino je bežal nekaj časa ob obrežju, nakrat pa mu je pot zapiralo morje, ki je v velikem polkrogu izjedlo zemljo. Begun bi se bil moral obrniti na desno, a s tem bi bil svojim mnogoštevilnim zasledovalcem močno prikrajšal pot. Že je hotel skočiti v morje, kar počí strel, ki ga zadene v nogo.

Nekaj minut pozneje je bil že zvezan. Naložili so ga na voz in ga odpeljali v ječo. Velikanska množica ljudstva je obdajala voz in spremljala jetnika, dokler se niso duri za vedno zaprle za njim. Niti najmanjšega klica nisi slišal iz množice; ta je namreč vedela, da je Musolino sicer hudodelec, a da je tudi nesrečnež, ki je to postal po tuji krivdi.

Musolino je bil — kakor je to iz časniških poročil znano — obsojen v dosmrtno ječo, ker Italija ne pozna smrtne kazni.

Še tisti dan, ko se je obsodba razglasila med ljudstvom, skočila je mlada žena v morje. Ko so jo potem ribiči potegnili mrtvo iz vode, je ljudstvo v nji spoznalo nesrečno Julijo.

* * *

Narod po spodnji Italiji se ne da prepričati, da bo moral Musolino res vse svoje žive dni

prebiti v temni ječi. Mnenja je, da ga bo kralj svoječasno pomilostil.

O Musolinu pa popeva junaške pesmi, pripoveduje si junaške čine — pa si seveda mnogočesa junaškega namisli o njem.

Kazalo.

	Stran
Uvod	3
Preganjana	10
Nedolžno obsojen	18
Cena za Musolinovo glavo	22
Druga kazen	31
Krvno maščevanje	40
Musolino izve za Julijo	44
Samostan v plamenu	46
Slab zagovornik	53
Sodnijski predsednik	57
Odbit napad	73
Smrtna pobotnica	82
Zadnja žrtev	90
Konec	100

V založbi Antona Turka

knjigarja v Ljubljani, Dunajska cesta št. 5.

se dobivajo sledeče knjige:

- Zlatarjevo zlato.** A. Šenoa. Historična povest. 356 str.
Cena 1 K 80 v.
- Zmaj iz Bosne.** I. E. Tomić. Povest iz Bosenske zgodovine. 230 str. Cena 1 K.
- Pred nevihto.** J. Turgenjev. Novela. 96 strani. Cena 60 v.
- Marjetica.** Idila. Spisal A. Koder, 248 str. Cena 1 K.
- Materina žrtev.** Pripovedka iz Dalmacije. Cena 1 K.
- Gozdovnik.** Spisal H. Majar. I. del 1 K, II. del 80 v.
- Princ Evgenij Savojski,** slavni junak in vojskovodja avstrijski. II. pomnoženi natis. Cena 60 v.
- Andrej Hofer,** junaški vodja Tirolcev l. 1809, III. pre-narejeni in pomnoženi natisek. Cena 40 v.
- Fran baron Trenk,** vodja hrvatskih pandurov. 80 strani. Cena 40 v.
- Viljem baron Tegetthof,** zmagovalec na morju l. 1866. 103 strani. Cena 60 v.
- Burska vojska,** 92 strani. S podobami. Cena 60 v.
- Beneška vedeževalka ali prokletstvo in blagoslov.** 65 strani. Cena 40 v.
- Skozi širno Indijo.** Povest. Cena 80 v.
- Na indijskih otokih.** Povest. Cena 70 v.
- Mrtvi gostač.** Cena 40 v.
- Ciganova osveta.** 65 strani. Cena 40 v.
- Hedvika, banditova nevesta.** 78 strani. Cena 40 v.
- Cvetina borograjska.** S podobami. 128 str. Cena 80 v.
- Slovenski šaljivec.** Spisal Silvester Košutnik. Cena I., II. in III. del vsaki po 60 v.
- Srečolovec.** Spisal H. Majar, 84 strani. Cena 40 v.
- Pravljice.** Spisal H. Majar, 84 strani. Cena 40 v.
- Elizabeta, hči sibirskega jetnika,** z barv. podobo. 100 strani. Cena 60 vin.
- Rinaldo Rinaldini.** Zanimiva roparska povest. 98 strani. Cena 60 v.
- Musolino,** ropar Kalabrije. Zanimiva povest. 102 strani. Cena 70 vinarjev.
- Pariški zlatar.** Povest. 92 strani. Cena 48 vin.
- Cvetke.** Spisal H. Majar, 72 strani. Cena 40 v.
- Štiri povesti.** 82 strani. Cena 40 v.

- Najnovejša velika egiptovska sanjska knjiga.** 250 str.
Cena 70 vin.
- Devica Orleanska.** 96 strani. Cena 60 v.
- Sv. Genovefa.** 88 strani. Cena 40 v.
- Sveta noč.** Spisal R. Vrabl, 56 strani. Cena 30 v.
- Beligranski biser.** Povest. 56 strani. Cena 32 v.
- Mali vsevedež.** Zbirka zanimivih in kratkočasnih spretnosti. 217 strani. Cena 60 v.
- Sv. Notburga,** pomočnica v vsakovrstnih potrebah in popis življenja svete Heme, kneginje slovenske, 56 strani. Cena 36 v.
- Božja pot na Šmarni gori,** z barv. podobo, 32 str. Cena 24 vin.
- Božja pot Matere božje na Blejskem jezeru.** 32 str. Cena 24 v.
- Ave Marija.** S podobami. Cena 20 v.
- Spretna kuharica.** 230 strani. Cena 1 K 60 v.
- Mala pesmarica,** zbirka najpriljubljenejših pesmi. 100 strani. Cena 70 v.
- Vošilna knjižica.** Zbirka vošilnih listov in pesmic ob priliki novega leta in imendana. 96 strani. Cena 48 v.
- Ročni slovensko-nemški in nemško-slovenski slovar.** Cena nevezan 1 K 20 v., vezan 1 K 80 v.
- Slovensko-angleški in angleško-slovenski slovar.** 120 strani. Cena 1 K 20.
- Kubična računica** za trgovce z lesom na staro mero. Cena: mehko vezana K 1.
- Kubična knjižica** za rezan, tesan in okrogel les. Cena v platno vez. 2 K 50 v., bolj obširna 312 str. K 3-80.
- Nova kubična knjiga** za novo metersko mero. 200 str. Cena 5 K.
- Najnovejši hitri računar,** pridejan proračun iz stare mere na novo. 262 strani. Cena trdo vezan 80 v.
- Sanje v podobah.** Cena 30 v.
- Veliki slovenski spisovnik ljubavnih in ženitovanjskih pisem.** 128 str. Cena 80 v.
- Nove krasne razglednice** Šmarne gore, Medvod, Rožnika, Fužin itd.
- „Narodna gorenjska noša“,** komad 10 v.; razprodajalcem v večjih množinah znatno ceneje.
- Muzikalije:** „Buri pridejo“ za glasovir in citre. Cena 1 K.

Pošilja se le proti predplači ali na povzetje.